

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
Adroddiad i	Pwyllgor Gwaith a Cyngor Llawn
Dyddiad	Pwyllgor Gwaith 04.11.13 Cyngor Llawn 04.12.13
Pwnc	Ystyried os dylid gwneud y newidiadau i'r Rheolau Gweithdrefn Materion Cynllunio (Rhan 4.6 y Cyfansoddiad) yn rhai parhaol
Deilydd(ion) Portffolio	Y Cynghorydd John Arwel Roberts
Swyddog(ion) Arweiniol	Pennaeth Gwasanaeth (Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd) Rheolwr Gwasanaethau Cyfreithiol
Swyddog Cyswllt	Robyn Jones (est 2134)
Natur a rheswm am adrodd	
<p>1.1 Ystyried os y dylid gwneud y newidiadau i'r Cyfansoddiad, rhan 4.6: Rheolau Gweithdrefn Materion Cynllunio, yn rhai parhaol wedi i'r ail gyfnod arbrofol o 12 mis ddod i ben.</p> <p>1.2 Gofynnir i'r Pwyllgor Gwaith wneud argymhelliad i'r Cyngor llawn mewn perthynas â'r newidiadau a gofynnir i'r Cyngor llawn wneud penderfyniad ynghylch a ddylid eu gwneud yn barhaol ai peidio.</p>	

A - Cyflwyniad / Cefndir / Materion sydd angen sylw
<p>2.1 Yn ei gyfarfod ar 20 Mehefin 2011, gwnaeth y Bwrdd Comisiynwyr newidiadau i'r Rheolau Gweithdrefn Materion Cynllunio (y Rheolau) yn dilyn cyfnod sylweddol o ymgynghori gydag amrediad o gydranddeiliaid.</p> <p>2.2 Yn gyffredinol, roedd tair elfen i'r newidiadau:</p> <p>2.2.1 Cyfyngu aelodau'r Pwyllgor Cynllunio i gymryd rhan dim ond os oeddent wedi bod yn yr holl gyfarfodydd blaenorol ar yr eitem honno (gan gynnwys unrhyw ymweliadau safle swyddogol).</p> <p>2.2.2 Rhwystro aelod lleol ar y Pwyllgor rhag pleidleisio, cynnig neu eilio cais yn eu ward, a</p> <p>2.2.3 Rhoddi eglurhad ar y ceisiadau hynny gan swyddogion a chan berthnasau aelodau a swyddogion y dylid eu cyfeirio i'r Pwyllgor Cynllunio am benderfyniad.</p>

2.3 Mae'r newidiadau a'r rhesymau amdanynt wedi cael eu nodi yn yr Atodiad i'r adroddiad hwn. Ynndo, gwelir yr adroddiad a gyflwynwyd i'r Bwrdd Comisiynwyr ym mis Mehefin 2011 ynghyd â'r rhesymeg am y newidiadau a'r rhesymau am eu gweithredu.

2.4 Cododd yr adolygiad o'r Rheolau'n wreiddiol fel rhan o'r Arolygiad Llywodraethu Corfforaethol ac argymhellion a wnaed i'r Gwasanaeth Cynllunio a Chynllun Gweithredu'r gwasanaeth mewn ymateb i hynny.

2.5 Dan y Cyfarwyddyd Gweinidogaethol a oedd mewn grym bryd hynny, neilltuwyd y cyfrifoldeb am newid y Cyfansoddiad i'r Gweinidog. Gwnaeth y newidiadau angenrheidiol drwy rybudd ysgrifenedig i'r Cyngor dyddiedig 20 Tachwedd 2011. Yna, daeth y newidiadau i rym ac maent wedi bod yn weithredol ers hynny.

2.6 Gwnaed y newidiadau am gyfnod arbrofol o 12 mis yn gyntaf ac fe'u hadnewyddwyd ym mis Rhagfyr 2012 am gyfnod arbrofol pellach o 12 mis er mwyn cymryd i ystyriaeth y newidiadau o ran ffurfio Cyngor newydd gyda llai o Gynghorwyr ar y Pwyllgor. Mae'r ail gyfnod arbrofol bron â dod i ben.

2.7 Mae'r mater yn cael ei ailgyflwyno i aelodau am benderfyniad os y dylid gwneud y newidiadau'n rhai parhaol.

B – Ystyriaethau

3.1 Nodir y rhesymau am y newidiadau yn yr Atodiad i'r adroddiad hwn. Ym marn y Swyddogion, pery'r ystyriaethau hyn i fod yn rhai perthnasol.

3.2 Yn ymarferol, nid yw swyddogion yn ymwybodol fod y newidiadau i'r Rheolau wedi achosi unrhyw broblemau sylweddol o ran gwneud penderfyniadau.

3.3 Mae'r Rheolau newydd ynghylch ceisiadau 'aelodau' a 'swyddogion' wedi cael eu gweithredu heb unrhyw broblemau. Mae'r newidiadau hyn yn welliant ar y fersiwn flaenorol oherwydd maent yn rhoi mwy o sicrwydd ac eglurder ynglŷn â cheisiadau pwy sy'n gorfod mynd i'r Pwyllgor am benderfyniad. Ym marn y Swyddogion, dylid gwneud y newid hwn yn un parhaol.

3.4 O ran y newidiadau yn y rheolau sy'n cael effaith ar aelodau'r Pwyllgor, gellir nodi'r canlynol:

3.4.1 Gweithredwyd yr ail gyfnod arbrofol oherwydd pryderon y byddai'r Pwyllgor dan y Cyngor newydd yn llai (i lawr o 14 i 11 o aelodau) a bod perygl na fyddai ynndo gworwm oherwydd y cyfyngiadau. Nid yw hyn wedi digwydd yn ymarferol er mai nifer fechan o aelodau'r Pwyllgor sydd wedi bod yn bresennol i gymryd rhan yn y drafodaeth ar rai eitemau a phleidleisio arnynt. Mae tystiolaeth anecdotaidd fod hyn wedi codi cwestiynau neu bryderon ymysg aelodau'r cyhoedd a oedd yn bresennol mewn cyfarfodydd.

3.5.2 Yn ystod haf 2013, cyhoeddodd RTPI Cymru adroddiad a gwnaeth argymhellion ynghylch gweithrediad pwyllgorau cynllunio yng Nghymru ("Study into the Operation of

Planning Committees in Wales”). O ran y newidiadau penodol hyn, argymhellodd:

3.5.2.1 Nid oes rhaid i'r Pwyllgor cyfan ymweld â safleoedd ac ni ddylai methiant i ymweld â safleoedd wahardd yr aelodau hynny nad oeddynt ar yr ymweliad safle rhag cymryd rhan yn y mater yn y Pwyllgor;

3.5.2.2 Ni wnaed unrhyw argymhelliad penodol mewn perthynas â gwahardd aelodau lleol ar y Pwyllgor rhag pleidleisio ar fater yn eu ward ond nodwyd y gwahaniaeth mewn swyddogaeth pan maent yn gweithredu fel aelodau o'r Pwyllgor ac yn gweithredu fel aelodau lleol.

3.5.3 Mae Llywodraeth Cymru wedi dweud ei bod yn bwriadu cyflwyno Mesur Ad-drefnu Cynllunio ar gyfer Cymru yn 2014 gyda Mesur drafft yn cael ei gyhoeddi cyn diwedd 2013 a chyfnod o ymgynghori i ddilyn. Er nad oes unrhyw fanylion ar gael ar hyn o bryd, mae'n debygol y bydd darpariaethau i sefydlu gwell safoni o ran prosesau a gweithdrefnau ar draws Cymru. Gall hyn gynnwys safoni'r prosesau ar gyfer penderfynu ar geisiadau cynllun gan bwyllgorau a gallai gynnwys materion megis y rheini sy'n destun yr adroddiad hwn a rhai materion y rhoddir sylw iddynt yn adroddiad RTPI Cymru.

3.6 Mae Swyddogion o'r farn bod y rhesymau a roddwyd dros wneud y newidiadau fel y cawsant eu nodi yn yr argymhelliad i'r Bwrdd Comisiynwyr a'r Cyngor llawn yn Rhagfyr 2012 yn parhau i fod yn rhai cadarn a synhwyrol. Efallai y bydd yr Aelodau eisiau ystyried yr opsiwn o wneud y newidiadau hyn yn rhai parhaol neu ymestyn y cyfnod arbrofi am flwyddyn arall hyd oni ddaw'r newidiadau deddfwriaethol i rym yn 2014.

3.7 Ym marn y swyddogion, mae'r newidiadau:

3.7.1 Yn sicrhau fod trefn gwneud penderfyniadau'r Pwyllgor yn fwy eglur, tryloyw a phendant. Maent o gymorth i amddiffyn y broses gwneud penderfyniadau rhag canfyddiad cyhoeddus anffafriol.

3.7.2 O fudd i aelodau'r Pwyllgor oherwydd rhydd iddynt ddiogelwch o ran eu cyfranogiad i'r broses gwneud penderfyniadau.

3.7.3 O fudd i Swyddogion Cynllunio oherwydd rhydd iddynt sicrwydd ynglŷn â'r "ceisiadau gan 'aelodau' a swyddogion" y mae'n rhaid i'r Pwyllgor Cynllunio eu hystyried.

C - Goblygiadau ac Effeithiau		
1	Cyllid / Adran 151	Dim sylwadau wedi dod i law
2	Swyddog Cyfreithiol / Monitro	Mae ymgynghorydd cyfreithiol y Pwyllgor yn gydawdur yr adroddiad ac mae'n mynegi'r farn gyfreithiol ynddo
3	Adnoddau Dynol	Dim yn berthnasol

C - Goblygiadau ac Effeithiau		
4	Gwasanaethau Eiddo (gweler nodiadau – dogfen ar wahân)	Dim yn berthnasol
5	Technoleg Gwybodaeth a Chyfathrebu (TGCh)	Dim yn berthnasol
6	Cydraddoldeb (gweler nodiadau – dogfen ar wahân)	Ni fydd y newidiadau hyn yn cael effaith wahaniaethol ar unrhyw un o'r grwpiau a ddiogelir dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010. Bydd darparu eglurder, tryloywder a sicrwydd o ran y broses gwneud penderfyniadau o gymorth i sicrhau fod pawb yn cael eu trin yn deg.
7	Gwrthdodi a Chymdeithasol (gweler nodiadau – dogfen ar wahân)	Dim yn berthnasol
8	Cyfathrebu (gweler nodiadau – dogfen ar wahân)	Dim sylwadau
9	Ymgynghori (gweler nodiadau – dogfen ar wahân)	Ymgynghorwyd yn eang ar y cynigion gwreiddiol fel y manylion ar hynny yn yr Atodiad
10	Economaidd	Dim yn berthnasol
11	Amgylcheddol (gweler nodiadau – dogfen ar wahân)	Dim yn berthnasol
12	Trosedd ac Anrhefn (gweler nodiadau – dogfen ar wahân)	Dim yn berthnasol
13	Cytundeb Canlyniadau	Dim yn berthnasol

CH – Crynodeb
<p>4.1 Cododd y newidiadau hyn o Arolygiad Llywodraethu Corfforaethol o'r Gwasanaeth Cynllunio; yr angen i sefydlu gweithdrefn gadarn i ddiogelu aelodau a swyddogion sy'n rhan o'r broses o benderfynu ar geisiadau cynllunio ac i ddiogelu'r system rhag canfyddiad cyhoeddus anffafriol.</p>

4.2 Gwnaed y newidiadau gan y Gweinidog am gyfnod arbrofol o 12 mis yn 2011 ac fe'u hadnewyddwyd gan y Cyngor llawn ym mis Rhagfyr 2012 am gyfnod arbrofol pellach o 12 mis. Mae'r ail gyfnod arbrofol hwnnw bron â dod i ben a gofynnir i'r Cyngor ystyried gwneud y newidiadau hyn yn rhai parhaol.

4.4 Nid yw profiadau ymarferol yn ystod y cyfnod arbrofol wedi arwain at dystiolaeth nad yw'r newidiadau'n gweithio nac ychwaith eu bod wed llesteirio proses benderfyniadau'r Pwyllgor Cynllunio.

D – Argymhelliad

5.1 Dyma'r argymhellion:

I'r Pwyllgor Gwaith:

5.2 Gwneud argymhelliad i'r Cyngor llawn ynghylch a ddylid gwneud y newidiadau'n rhai parhaol. Mae swyddogion yn argymhell gwneud y newidiadau oll yn barhaol.

I'r Cyngor llawn:

5.3 Ystyried a ddylid gwneud y penderfyniadau i Gyfansoddiad y Cyngor yn rhai parhaol fel y manylir ar hynny yn yr adroddiad i'r Bwrdd Comisiynwyr ar 20 Mehefin 2011 (yr Atodiad i'r adroddiad hwn) – mae swyddogion yn argymhell gwneud y newidiadau oll yn barhaol, a

5.4 Dirprwyo i'r Pennaeth Swyddogaeth (Cyfreithiol a Gweinyddol) y grym i wneud y newidiadau angenrheidiol i'r Gyfansoddiad i weithredu ar benderfyniad y Cyngor.

Enw awdur yr adroddiad: Robyn W Jones
Swydd: Rheolwr Gwasanaethau Cyfreithiol
Dyddiad: 21 Hydref 2013

Atodiadau:

Copi o'r adroddiad a gyflwynwyd i gyfarfod y Bwrdd Comisiynwyr ar 20 Mehefin 2011 ynghyd â'r papurau amgaaedig.

Papurau Cefndir:

Adroddiadau a phapurau eraill a gyflwynwyd i gyfarfodydd cyhoeddus y Cyngor a'i bwyllgorau yn ystod y broses o adolygu'r Rheolau.

RTPI Cymru – Study into the Operation of Planning Committees in Wales.

<http://www.rtpi.org.uk/the-rtpi-near-you/rtpi-cymru/policy-in-wales/wales-legislative-programme/study-into-the-operation-of-planning-committees-in-wales>

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
ADRODDIAD I	CYFARFOD Y BWRDD COMISIYNWYR
DYDDIAD	20 MEHEFIN 2011
PWNC	ADOLYGU'R RHEOLAU GWEITHDREFN MATERION CYNLLUNIO
DEILYDD(ION) PORTFFOLIO	ALEX ALDRIDGE MICK GIANNASI
SWYDDOG(ION) ARWEINIOL	PRIF WEITHREDWR DROS DRO CYFARWYDDWR Y GWASANAETHAU CYFREITHIOL PENNAETH GWASANAETH (CYNLLUNIO A GWARCHOD Y CYHOEDD)
SWYDDOG CYSWLLT	Robyn Jones (Rhif Ffôn : 01248 752134)

1. Cadarnhewch natur yr adroddiad os gwelwch yn dda trwy glicio un o'r blychau isod

Er gwybodaeth.....

Gweithredol.....

Strategol.....

2. Rheswm/Rhesymau pam fod angen penderfyniad gan y Comisiynwyr

Cael argymhelliad gan y Comisiynwyr. Bydd unrhyw newidiadau i'r Rheolau yn golygu newid i'r Cyfansoddiad i'w wneud gan y Gweinidog. Cyflwynwyd adroddiad i'r Cyngor llawn am sylwadau.

3. Crynodeb o'r adroddiad

Newidiadau i'r Rheolau Gweithdrefn Materion Cynllunio yn dilyn Arolygiad Llywodraethu Corfforaethol (ALIC) i faterion cynllunio gan SAC a PwC yn 2009. Roedd yr adolygiad yn rhan o Gynllun Gwella'r Adran Gynllunio yn 2010-11.

4. Argymhelliad/Argymhellion a'r rhesymau

Argymhelliad :

Bod y Comisiynwyr yn gwneud argymhelliad ar y newidiadau arfaethedig i'r Rheolau:

- (i) Pa geisiadau gan aelodau, swyddogion a'u perthnasau ddylai gael eu cyfeirio i'r Pwyllgor am benderfyniad yn hytrach na derbyn sylw gan y swyddogion.
- (ii) Ni chaniateir i aelodau'r Pwyllgor Cynllunio gymryd rhan yn y drafodaeth ar gais onid ydynt wedi bod yn bresennol yn yr holl ystyriaethau sylweddol blaenorol gan y Pwyllgor ar y cais hwnnw. Mae hyn yn cynnwys bod yn bresennol ar unrhyw ymweliad safle swyddogol. Mae ystyriaeth sylweddol yn golygu lle cafwyd cyflwyniad gan y swyddog ar y cais neu unrhyw drafodaeth gan y Pwyllgor ar rinweddau'r cais.
- (iii) Ni fedr aelodau ar y Pwyllgor Cynllunio sy'n cynrychioli'r ward y mae safle datblygu wedi'i leoli ynnddi bleidleisio na gynnig nac eilio argymhelliad ar gais o'r fath.

Rhesymau :

Rhoi sylw i'r argymhellion a wnaed gan SAC a PwC yn Arolygiad Llywodraethu Corfforaethol 2009 fel y cawsant eu hymgorffori yn y Cynllun Gwella Cynllunio .

Newidiadau i dynhau ac egluro geiriad y Rheolau a chydymffurfio gydag arferion gorau.

Rhoi sylw i bryderon posibl ynghylch y canfyddiad y gallai cynghorydd lleol fod â rhan yn y broses o wneud penderfyniad fel aelod o'r Pwyllgor Cynllunio.

Sicrhau bod y sawl sy'n gwneud penderfyniadau yn ymwybodol o'r holl ystyriaethau blaenorol sy'n berthnasol i gais cyn gwneud penderfyniad.

5. Opsiynau eraill a'r rheswm/rhesymau dros eu gwrthod

Gwrthodwyd yr opsiwn o beidio â gwneud newidiadau oherwydd byddai hynny'n fethiant i roi sylw i'r argymhellion yn ALIC 2009.

6. Ymgynghori

- 6.1 Cyllid/Adran 151..... do..... naddo
- 6.2 Swyddog Cyfreithiol/Monitro..... do..... naddo
- 6.3 Adnoddau Dynol..... do..... naddo..... amherth
- 6.4 Gwasanaethau Eiddo..... do..... naddo..... amherth
- 6.5 Uned Gyfathrebu..... do..... naddo
- 6.6 Rhai eraill yr ymgynghorwyd â nhw (yn cynnwys aelodau):

7. Unrhyw faterion Fframwaith Polisi

Dim

8. Materion Amgylcheddol

A yw'r mater / eitem yn ymwneud â:

1. Bywyd gwyllt (bioamrywiaeth) o dan Adran 40 Deddf yr Amgylchedd Naturiol do..... naddo amherth a Chymunedau Gwledig (NERC) 2006*

2. Ardal o Harddwch Naturiol Eithriadol (AHNE) Ynys Môn o dan Rhan 85 o'r Deddf do..... naddo amherth Cefn Gwlad a Hawliau Tramwy (CRoW) 2000**

(*Gall Gyngorydd Ecolegol ac Amgylcheddol roi cyngor: est. 2470)

(**Gall Swyddog Cefn Gwlad ac AHNE roi cyngor: est. 2429)

[Nodiadau](#)

9. Papurau cefndirol

Cynllun Gwella ar gyfer y Broses Gwneud Penderfyniadau Cynllunio 2010-11

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
CYFARFOD:	CYFARFOD Y BWRDD COMISIYNWYR
DYDDIAD:	20 MEHEFIN 2011
TEITL YR ADRODDIAD:	ADOLYGU RHEOLAU GWEITHDREFN MATERION CYNLLUNIO
ADRODDIAD GAN:	PRIF WEITHREDWR DROS DRO CYFARWYDDWR Y GWASANAETHAU CYFREITHIOL / SWYDDOG MONITRO A'R PENNAETH GWASANAETH (CYNLLUNIO A GWARCHOD Y CYHOEDD)
PWRPAS YR ADRODDIAD:	YSTYRIED MABWYSIADU'R NEWIDIADAU ARFAETHEDIG I'R RHEOLAU

1. Rhaqarweiniad

- 1.1 Yn eu cyfarfod ar 26 Ebrill, rhoes y Comisiynwr sylw i fabwysiadu rheolau gweithdrefn mewn perthynas â rhan Cynghorwyr yn y broses gwneud penderfyniadau.
- 1.2 Ystyriodd y Comisiynwyr ganlyniadau'r ymarfer ymgynghori yn y Cyngor, cyd-destun y canfyddiadau mewn perthynas â materion cynllunio a'r sefyllfa unigryw o ran Ymyrraeth y Gweinidog ym Môn i fynd i'r afael â llywodraethu corfforaethol er mwyn adfer hyder y cyhoedd yn y broses gwneud penderfyniadau. Hefyd, cymerodd y Comisiynwyr i ystyriaeth sylwadau Swyddfa Archwilio Cymru a PwC (archwilwyr allanol) y dylai'r Cyngor adolygu ei brosesau cynllunio. Derbyniwyd argymhellion y swyddog statudol i'r Comisiynwyr fel rhai derbyniol ym mhob un o'r amgylchiadau ac roedd y Comisiynwyr o'r farn eu bod yn dymuno gwneud i ffwrdd ag unrhyw ganfyddiad o fethiant o ran delio gyda gwrthdrawiad diddordeb ar lefel Cynghorwyr a Swyddogion tra'n derbyn nad yw'r canfyddiad bob amser yn adlewyrchiad o realiti.
- 1.3 Cyflwynwyd i'r Cyngor llawn yn ei gyfarfod ar 12 Mai, yr adroddiad dyddiedig 26 Ebrill a phenderfynwyd cyfeirio'r mater hwn yn ôl i'r Comisiynwyr gydag argymhelliad y dylent ailystyried y mater gan gadw mewn cof y newidiadau sydd eisoes wedi eu gwneud i Bwyllgor Cynllunio a Gorchmynion yr Awdurdod hwn.
- 1.4 Mae'r adroddiad hwn yn rhoi sylw i'r broses a ddilynwyd wrth i'r Comisiynwyr ystyried cais y Cyngor a dod i benderfyniad ar y mater sy'n ymwneud â Rheolau Gweithdrefn Materion Cynllunio ("y Rheolau"), sydd i'w gweld yn rhan 4.6 y Cyfansoddiad.
- 1.5 Yr argymhelliad blaenorol i'r Comisiynwyr oedd iddynt argymhell cymeradwyo'r newidiadau i'r Rheolau am gyfnod arbrofol o 12 mis, cyfeirio'r mater i'r Cyngor llawn ar gyfer sylwadau ac yna ei gyflwyno i'r Gweinidog ar gyfer newid y Cyfansoddiad. Rhaid i'r Comisiynwyr felly gymryd yr holl faterion hyn i ystyriaeth a gwneud penderfyniad ar y mater.

2. Adroddiad Llywodraethu Corfforaethol SAC / PwC 2009

- 2.1 Cyfyd y cynigion o amryfal argymhellion gan Archwilwyr ac yn benodol, yr Arolygiad Llywodraethu Corfforaethol ar gynllunio a gynhaliwyd gan SAC a PwC ym mis Rhagfyr 2009.
- 2.2 Cynhaliodd SAC a PwC yr Arolygiad Llywodraethu Corfforaethol penodol o faterion cynllunio yn 2009 (fel rhan o'r ALIC ehangach) ac o ganlyniad i rai ymatebion i ymgynghori cyhoeddus fel rhan o'r ALIC ehangach. Yn adroddiad SAC / PwC, awgrymwyd y dylid adolygu'r Rheolau er mwyn cynorthwyo i sefydlu'n glir ac yn syml swyddogaethau aelodau a swyddogion sy'n rhan o'r broses gynllunio a'r hyn a ddisgwylir ohonynt gan gynnwys rôl aelodau'r Pwyllgor a'r cydbwysedd rhwng ei swyddogaeth fel aelod ward ac fel aelod o'r Pwyllgor.

3. Yr Adolygiad

- 3.1 Cafodd y dasg o adolygu'r rheolau ei hymgorffori yng "Nghynllun Gwella'r Broses o wneud Penderfyniadau Cynllunio 2010-11" ac ymgwymerwyd â'r dasg benodol gan y Rheolwr Gwasanaethau Cyfreithiol sydd hefyd yn gweithredu fel Cyfreithiwr Cynllunio'r Cyngor.
- 3.2 Adroddodd y Rheolwr Gwasanaethau Cyfreithiol yn ôl i'r Pennaeth Gwasanaeth (Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd) ym mis Tachwedd 2010. Mae canlyniad yr adolygiad o ran y newidiadau a awgrymwyd i'r Rheolau wedi ei nodi yn yr Atodiad i'r adroddiad hwn. Mae yna dri newid mawr: mae dau yn ymwneud â chyfyngiadau ar aelodau'r Pwyllgor ac mae'r trydydd yn egluro'r Rheolau mewn perthynas â'r ceisiadau hynny gan aelodau a swyddogion y mae'n rhaid iddynt fynd gerbron y Pwyllgor ar gyfer penderfyniad.

4. Ymgynghori

- 4.1 Ymgynghorwyd yn sylweddol ac yn eang ar y newidiadau arfaethedig.
- 4.2 Pwyllgor Safonau. Ymgynghorwyd gyda'r Pwyllgor Safonau ar y newidiadau arfaethedig yn ei gyfarfod ar 14 Rhagfyr 2010. Mae ymateb y Pwyllgor eisoes wedi cael cyhoeddusrwydd mewn adroddiadau blaenorol.
- 4.3 Aelodau Etholedig. Ymgynghorwyd gyda'r holl aelodau etholedig ar y newidiadau arfaethedig a'r dyddiad cau ar gyfer derbyn ymatebion oedd 31 Ionawr 2011. Derbyniwyd tri o ymatebion; roedd dau yn cefnogi'r holl newidiadau a'r llall yn cefnogi dau o'r newidiadau ac yn gofyn cwestiwn am y trydydd.
- 4.4 Y Pwyllgor Cynllunio. Ymgynghorwyd gyda'r Pwyllgor Cynllunio ar 2 Chwefror 2011 a phenderfynodd y Pwyllgor nodi'r adroddiad ond heb fynegi barn oherwydd bod rhyddid i bob aelod ystyried y mater yn y Cyngor llawn.
- 4.5 Y Pwyllgor Gwaith ar y pryd. Cyflwynwyd adroddiad ar y mater i'r Pwyllgor Gwaith ar y pryd i bwrpas ymgynghori oherwydd byddai unrhyw newidiadau i'r Rheolau yn

newid i'r Cyfansoddiad. Yn ei gyfarfod ar 23 Chwefror, penderfynodd y Pwyllgor Gwaith ar y pryd gefnogi'r tri phrif newid.

4.6 Arweinyddion Grŵp. Ymgynghorwyd gyda'r Arweinyddion Grŵp yn eu cyfarfod ar 2 Mawrth 2011.

4.7 Cyngor Llawn. Adroddwyd ar y mater i'r Cyngor Llawn yn ei gyfarfod ar 8 Mawrth 2011. Penderfynodd y Cyngor Llawn ohirio'r mater hyd nes ei gyfarfod arferol nesaf ond yn y cyfamser, gofynnwyd i'r swyddogion wneud ymholiadau ynglŷn â'r drefn mewn awdurdodau eraill yng Nghymru. Gwnaed hynny ac adroddir arno isod.

4.8 Cynghorau Eraill. Ymgynghorwyd gyda swyddogion monitro a phrif swyddogion cynllunio (neu swyddogion cyfatebol) y 21 prif Gyngor arall yng Nghymru ar y ddau newid mawr sy'n ymwneud ag aelodau'r Pwyllgor.

4.8.1 O'r ymatebion a dderbyniwyd, dim ond un prif Gyngor arall yng Nghymru (sef Sir Gâr) sy'n cyfyngu cyfranogiad yn y Pwyllgor Cynllunio i ddim ond yr aelodau hynny a fu ar yr ymweliad safle swyddogol mewn perthynas â chais. Fodd bynnag, fel y gellid disgwyl, mae'r drefn yn amrywio ledled Cymru. Mae gan rai Cynghorau Is-Bwyllgorau Ymweliadau Safle, mae gan eraill Banelau Ymweliadau Safleoedd ac mae gan rai Is-Bwyllgorau neu Banelau Ymweliadau Safleoedd a chanddynt bwerau dirprwyol i wneud penderfyniadau ar geisiadau.

4.8.2 O'r ymatebion a dderbyniwyd, dim ond Cyngor Gwynedd sydd â Rheol sy'n gwahardd aelod lleol sydd hefyd yn aelod o'r Pwyllgor Cynllunio rhag pleidleisio ar gais yn ei ward.

4.9 Mae cyngor a gafwyd yn ddiweddar gan y Gymdeithas Llywodraeth Leol yn pwysleisio pwysigrwydd rôl Cynghorydd ward yn y broses datblygu ar yr amod bod diogelwch digonol yn ei le i osgoi cyhuddiadau bod penderfyniadau wedi'u gwneud ymlaen llaw.

Bydd y newidiadau y penderfynwyd arnynt gan y Comisiynwyr ym Môn yn gwarchod hawliau aelodau lleol i siarad yn y Pwyllgor ac o'r herwydd, mae cyfranogiad Cynghorwyr yn cael ei warchod gyda diogelwch hefyd i osgoi unrhyw ganfyddiad bod penderfyniadau wedi'u gwneud ymlaen llaw.

Er bod y Comisiynwyr yn ymwybodol o'r ffaith nad oes yr un awdurdod lleol arall yng Nghymru ac eithrio Sir Gâr a Gwynedd yn ymarfer y trefniadau hyn, roedd y Comisiynwyr o'r farn, oherwydd yr amgylchiadau presennol ym Môn ac oherwydd bod system debyg yn gweithio yn Sir Gâr a Gwynedd, bod y cyngor statudol yn rhesymol o ran diogelu Cynghorwyr Môn rhag unrhyw ganfyddiad posibl o wrthdrawiad diddordeb.

5. Y Cynigion ynghylch Aelodau Lleol a Chymryd Rhan yn y Pwyllgor Cynllunio

5.1 Cynigir na chaiff aelodau sydd ar y Pwyllgor Cynllunio ac sy'n cynrychioli'r ward lle mae safle'r datblygiad bleidleisio na gwneud nac eilio argymhelliad ynghylch cais o'r fath (paragraff 4.6.4.3.3 y Rheolau).

5.1.1 Ar hyn o bryd, nid oes unrhyw gyfyngiadau o'r fath ar yr "aelod lleol" sydd hefyd yn aelod o'r Pwyllgor. Ar hyn o bryd, mae'r aelod lleol yn rhydd i siarad, i wneud neu i eilio argymhelliad ac i bleidleisio ar gais o'r fath. Gallai hyn arwain at y **canfyddiad cyhoeddus** (ond nid y realiti o angenrheidrwydd) bod yr aelod lleol efallai (pan fydd yn siarad, yn gwneud neu'n eilio argymhelliad ac/neu'n pleidleisio) yn gweithredu fel eiriolwr o blaid neu yn erbyn y cais oherwydd eu bod yn aelod lleol. Nid dyna fyddai'r rôl briodol i aelod o'r Pwyllgor yn cyflawni swyddogaeth led-weinyddol. **Mae'r newid arfaethedig yn cael gwared ar y risg o ganfyddiad o'r fath.**

5.1.2 Nid yw'r newid yn cael effaith ar hawl yr aelod i siarad yn y Pwyllgor yn rhinwedd ei swydd fel yr aelod lleol a gall y newid wella canfyddiad y cyhoedd o'r system gynllunio.

5.2 Cynigir na chaiff aelodau o'r Pwyllgor Cynllunio ond gymryd rhan yn y drafodaeth ar geisiadau os ydynt wedi bod yn bresennol yn yr holl ystyriaethau sylweddol blaenorol y Pwyllgor mewn perthynas â'r cais hwnnw. Mae hyn yn cynnwys bod yn bresennol mewn unrhyw ymweliad safle swyddogol (paragraffau 4.6.5.1 a 4.6.19.1.1(vi) y Rheolau). Mae ystyriaeth sylweddol yn golygu lle cafwyd cyflwyniad gan y swyddog ar y cais neu unrhyw drafodaeth gan y Pwyllgor ar rinweddau'r cais.

5.2.1 Ar hyn o bryd, nid oes unrhyw Reolau sy'n dweud bod rhaid i aelod o'r Pwyllgor fod wedi bod yn bresennol yn yr holl ystyriaethau blaenorol ar gais cyn y gallant gymryd rhan y tro nesaf y bydd y cais yn cael ei ystyried. Mae hyn yn wir yn achos ymweliadau safle swyddogol a hefyd yn gyffredinol.

5.2.2 Mae ystyriaethau sylweddol blaenorol a'r ymweliad safle swyddogol yn arbennig yn sylfaen ar gyfer ystyriaethau ar y cais wedyn a dylai'r aelodau fod wedi cael cyfle i glywed a gweld yr holl drafodaethau ar gais cyn cymryd rhan mewn penderfynu ar y cais hwnnw. Gall y newid wella canfyddiad y cyhoedd o'r system gynllunio.

6. Casgliadau

6.1 Cyflwynir y materion isod i'r Comisiynwyr fel rhai sy'n berthnasol wrth ystyried yr argymhellion:

6.1.1 Hanes Cynllunio. Cydnabyddir bod hanes cynllunio Ynys Môn yn pwyntio at yr angen i sicrhau osgoi unrhyw gyhoeddiadau o amhriodoldeb.

6.1.2 Canfyddiad Cyhoeddus. Bydd y Comisiynwyr eisiau ystyried amgylchiadau presennol y Cyngor a'r angen i fynd i'r afael ai'r canfyddiad gwael sydd gan y cyhoedd (nid o angenrheidrwydd y realiti) am y system gynllunio. Bydd y Comisiynwyr eisiau sicrhau bod gan y Cyngor y systemau gwarchod gorau a chadarnaf yn ei lle tra'n derbyn bod hyn er mwyn mynd i'r afael â phryderon ynghylch canfyddiad cyhoeddus ac nid y realiti. Roedd y ffaith bod y Cyngor yn ei Gyfarfod Cyffredinol Arbennig yn derbyn casgliadau'r Ombwdsmon ar gamweinyddu yn y maes cynllunio o ran camgymeriadau gan swyddogion yn gam ymlaen cadarnhaol i wella canfyddiad cyhoeddus.

- 6.1.3 Awdurdodau Lleol Eraill - Adroddiad SAC / PwC. Er nad yw Cyngorau eraill o bosibl yn mabwysiadu'r rheolau gweithdrefnol hyn, cafodd SAC a PwC achos penodol i gynnal adolygiad penodol o faterion cynllunio yn y Cyngor hwn fel rhan o Adroddiad Llywodraethu Corfforaethol 2009 gan argymhell y dylid adolygu'r Rheolau gyda'r nod o egluro swyddogaethau aelodau Pwyllgor sydd yn aelodau lleol ac yn aelodau o'r Pwyllgor.
- 6.1.4 Cynllun Gwella'r Gwasanaeth Cynllunio. Cafodd argymhellion SAC / PwC eu hymgorffori yng Nghynllun Gwella'r Gwasanaeth Cynllunio a oedd yn gofyn am adolygiad o'r Rheolau, adolygiad nad oedd wedi ei gyfyngu i'r hyn a oedd yn cael ei weld fel arfer dda mewn Cyngorau eraill.
- 6.1.5 Mynd i'r afael â'r canfyddiad o wendidau. Mae'r ddau newid arfaethedig sy'n ymwneud ag aelodau'r Pwyllgor yn rhoi sylw i'r hyn a ganfyddir fel gwendid yn y modd y mae'r Pwyllgor Cynllunio yn gweithio. Y rhain yw: peidio â bod yn bresennol mewn ystyriaethau blaenorol ar gais gan gynnwys ymweliadau swyddogol a safleoedd a risg y gellir ystyried bod aelod lleol sy'n gwasanaethu ar y Pwyllgor yn gweithredu ac yn argymhell ac yn pleidleisio fel eiriolwr o blaid neu yn erbyn cais yn eu ward.
- 6.1.6 Rhoi hwb i hyder y cyhoedd. Nod y newidiadau yw rhoi hwb i hyder y cyhoedd ym Môn a'r cyhoedd yn gyffredinol a chyfrannu at y cynnydd sy'n cael ei wneud o ran materion llywodraethu corfforaethol yn gyffredinol yn y Cyngor drwy sefydlu proses gynllunio sy'n gwarchod hawliau aelodau wardiau i gyfrannu at y ddadl heb unrhyw ganfyddiad o wrthdrawiad diddordeb.
- 6.1.7 Ymgynghori. Ymgynghorwyd yn eang ar y cynigion o fewn y Cyngor ers dechrau'r flwyddyn.
- 6.1.8 Cyfnod Prawf. Cyflwynir y newidiadau arfaethedig am gyfnod prawf o 12 mis. Rhydd hyn y cyfle i adolygu effaith y newidiadau.
- 6.1.10 Diogelu Aelodau. Rhydd y newidiadau hyn rywfaint o ddiogelwch i aelodau mewn perthynas â chwynion neu her ynghylch mater sy'n ymwneud â'r aelod Pwyllgor – aelod ward. Gwarchodir hawliau'r aelodau i siarad fel aelodau ward yn y Pwyllgor.
- 6.1.11 Mae cefnogaeth aruthrol i gael eglurhad o'r rheolau ynghylch y ceisiadau hynny gan aelodau/swyddogion sy'n cael eu cyflwyno i Bwyllgor.
- 6.1.12 Penderfyniad Blaenorol – Penderfynodd y Comisiynwyr gefnogi'r newidiadau yn eu cyfarfod ar 26 Ebrill.

7. Argymhelliad

- 7.1 Bod y Comisiynwyr yn ailddatgan ei benderfyniad i gefnogi cynllun prawf 12 mis ar gyfer:

- 7.1.1 Newidiadau i egluro'r Rheolau ynghylch ceisiadau gan aelodau / swyddogion a'u perthnasau a'u ffrindiau agos y dylid adrodd arnynt i'r Pwyllgor Cynllunio am benderfyniad,
- 7.1.2 Newidiadau i'r Rheolau:
- 7.1.2.1 Na ddylai aelodau ar y Pwyllgor Cynllunio gael gwneud neu eilio argymhelliad na phleidleisio ar gais yn eu wardiau a
 - 7.1.2.2 Na chaiff aelodau o'r Pwyllgor Cynllunio gymryd rhan ar gais yn y Pwyllgor os nad ydynt wedi bod yn bresennol pan gafodd y cais hwnnw ei ystyried yn sylweddol gan y Pwyllgor. Mae hyn yn cynnwys unrhyw ymweliad safle swyddogol sydd wedi digwydd.
- 7.1.3 Mân newidiadau eraill i'r Rheolau fel y maent wedi'u nodi yn yr Atodiadau i'r adroddiad hwn.
- 7.2 Mae'r holl newidiadau i'r Rheolau i weithredu'r uchod wedi'u cynnwys yn yr Atodlen i'r adroddiad hwn. Ymhellach, mae mân newidiadau wedi'u nodi yn y Rheolau a welir yn yr Atodiad i'r adroddiad hwn.
- 7.3 Yn unol â thelerau'r Gorchymyn Gweinidogol dyddiedig 16 Mawrth 2011, mae'r Comisiynwyr yn cymeradwyo cyflwyno'r newidiadau i'r Gweinidog gyda chais ei fod yn gwneud penderfyniad i newid y Cyfansoddiad fel sydd angen er mwyn gweithredu'r argymhellion ar gyfer cynllun prawf 12 mis.

Richard Parry Jones
Prif Weithredwr
Pennaeth Statudol y Gwasanaethau Tâl

Papurau Cefndir

Cynllun Gwella ar gyfer y Broses Gwneud Penderfyniadau Cynllunio 2010-11.

Yr Atodlen

1. Argymhelliad 5.1.1

Newid rhan 4.6.10 y Rheolau Gweithdrefn Materion Cynllunio I ddarllen fel a ganlyn:

“4.6.10 CYNGHORWYR A SWYDDOGION YN CYFLWYNO CYNIGION DATBLYGU

4.6.10.1 Gall cynigion Cynghorwyr mewn gwasanaeth (pa un a ydynt yn gynghorwyr ar y Pwyllgor ai peidio) a Swyddogion a'u cyfeillion agos a pherthnasau agos yn hawdd beri amheunon o afreoleidd-dra. Mae'n hanfodol trin y cyfryw gynigion mewn ffordd sy'n osgoi amgylchiadau a allai beri cyhuddiadau o ffafriaeth. Yn y rheolau hyn, mae "perthnasau" yn golygu gŵr/gwraig neu bartner, rhiant, nain/taid, mab/merch, wyr/wyres, brawd neu chwaer.

4.6.10.2 Cyflwynir adroddiadau i'r Pwyllgor eu hystyried ar geisiadau cynllunio sydd yn y categorïau isod ac ni fydd swyddogion yn delio gyda nhw dan 'bwerau dirprwyol':

- ceisiadau gan gynghorydd cyfredol neu rywun sy'n perthyn iddo/iddi
- ceisiadau lle mae cynghorydd cyfredol yn gweithredu fel asiant neu pan fo wedi paratoi unrhyw ran o'r cais neu'r cynlluniau
- ceisiadau gan swyddog perthnasol neu berthynas iddo/iddi. Dan y rheol hon, mae "swyddog perthnasol" yn golygu'r Rheolwr-gyfarwyddwr, yr holl Gyfarwyddwyr Corfforaethol, yr holl Benaethiaid Gwasanaeth, yr holl swyddogion sy'n gweithio yn yr Adran Gynllunio a'r holl swyddogion eraill y mae eu gwaith yn uniongyrchol gysylltiedig â'r broses rheoli datblygu (megis swyddogion yn yr Adran Briffyrdd ac Iechyd Amgylchedd yr ymgynghorir â nhw neu gyfreithwyr sy'n cynghori ac yn cynrychioli'r Adran Gynllunio mewn materion rheoli datblygu),
- ceisiadau lle mae'r ymgeisydd yn ffrind agos i Gynghorydd cyfredol neu swyddog perthnasol

Dan y rheol hon, bydd "cais cynllunio" yn golygu pob cais y mae'n rhaid ei wneud trwy statud ac a fyddai (oni bai am y rheol hon) yn cael eu penderfynu dan Gyfansoddiad y Cyngor gan y Pennaeth Gwasanaeth Cynllunio. Byddai'r rhain yn cynnwys ceisiadau am ganiatâd amlinellol, cymeradwyo materion a gadwyd, caniatâd adeilad rhestredig, caniatâd ardal gadwraeth, caniatâd dan Orchmynion Cadw Coed ac ati.

4.6.10.3 Bydd Swyddogion Cynllunio yn ymdrechu i ganfod a dwyn sylw at geisiadau o'r fath a byddant wedyn yn hysbysu Pennaeth y Gwasanaeth Cynllunio a Swyddog Monitro'r Awdurdod. Ni ddylai cynghorwyr cyfredol sy'n cyflwyno ceisiadau, sy'n gweithredu fel asiantiaid neu sy'n paratoi cynllunio neu y mae eu perthnasau'n cyflwyno ceisiadau, gymryd unrhyw ran yn y broses o wneud penderfyniad ynglŷn â'r cais hwnnw.

4.6.10.4 Dylai'r Swyddog Monitro gadarnhau yn yr adroddiad i'r Pwyllgor hwnnw fod cais

o'r fath wedi cael ei brosesu yn y modd arferol ac, felly, rhaid i'r Swyddog gael cyfle i adolygu'r ffeil.

4.6.10.5 Ni ddylai Swyddogion sy'n ymwneud â'r broses rheoli datblygu paratoi cynlluniau na gweithredu fel asiant i unrhyw berson na chorff (gan gynnwys aelodau o'u teuluoedd eu hunain) sy'n dilyn mater cynllunio gyda'r Cyngor. Os byddant yn cyflwyno cynnig ar eu rhan eu hunain, ni ddylent fod yn rhan o brosesu'r cais hwnnw.

2. Argymhelliad 5.1.2.1

Newid paragraff 4.6.4.3.3 y Rheolau i ddarllen fel a ganlyn:

"4.6.4.3.3. Os ydyw'r cynghorydd lleol yn aelod o'r Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion, yna bydd darpariaethau rheol 4.6.4.3.2. uchod yn berthnasol iddynt a gall o/hi annerch y Pwyllgor ond **ni** fydd ganddo/ganddi'r hawl naill ai i gynnig neu i eilio unrhyw argymhelliad nac ychwaith i bleidleisio ar y cais. Ond gall o/hi os ydynt yn dymuno, gyfeirio'r person sy'n ceisio eu lobiö i gynghorydd sy'n cynrychioli ward gyfagos ac sydd ddim ar y Pwyllgor ac i bwrpas y rheolau hyn, ystyrir mai cynghorydd o'r fath fydd y cynghorydd lleol,

3. Argymhelliad 5.1.2.2

Newid paragraff 4.6.5.1 y Rheolau i ddarllen fel a ganlyn:

"4.6.5.1.1 Pryd bynnag y byddant yn mynychu cyfarfodydd o'r Pwyllgor dylai cynghorwyr sydd heb fod ar y Pwyllgor eistedd yn hollol ar wahân i gynghorwyr sydd ar y Pwyllgor - pa un a ydynt yn bwriadu annerch y Pwyllgor ai peidio. Ni ddylent gysylltu â'r cynghorwyr hynny sydd ar y Pwyllgor ac a fydd yn gwneud penderfyniadau. Pwrpas y rheol hon yw pwysleisio natur led-farnwrol trafodaethau'r Pwyllgor ar geisiadau cynllunio.

4.6.5.1.2. Ac eithrio siarad fel cynghorydd lleol, ni chaniateir i aelodau'r Pwyllgor Cynllunio gymryd rhan yn y drafodaeth ar gais onid ydynt wedi bod yn bresennol yn yr holl ystyriaethau sylweddol blaenorol gan y Pwyllgor ar y cais hwnnw. Mae ystyriaeth sylweddol yn golygu lle cafwyd cyflwyniad gan y swyddog ar y cais, unrhyw drafodaeth gan y Pwyllgor ar rinweddau'r cais neu ymweliad swyddogol â'r safle y mae wnelo'r cais â fo."

Bod rheol newydd sef 4.6.19.1.1(vi) yn cael ei hychwanegu at y Rheolau i ddarllen fel a ganlyn:

"(vi) os yw'r Pwyllgor o'r farn bod angen ymweld â'r safle a'i weld cyn gwneud penderfyniad ar y cais, yna, dim ond yr aelodau hynny a fu ar yr ymweliad safle swyddogol fedr gymryd rhan yn y drafodaeth ar y cais a phleidleisio arno pan fydd y Pwyllgor yn ei ystyried ymhellach."

APPENDIX

4.6 Rheolau Gweithdrefn Materion Cynllunio

Cynnwys

4.6.1 Cyflwyniad

4.6.2 Penderfynu ar geisiadau cynllunio

4.6.3 Trafodaethau rhagarweiniol (cyn gwneud penderfyniad) Swyddogion gydag Ymgeiswyr

4.6.4 Cynghorwyr yn lobïo ac yn cael eu lobïo

4.6.5 Trefniadau siarad ac eistedd yng nghyfarfodydd y Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion

4.6.6 Cyfarfodydd cyhoeddus yn ymwneud â chynigion datblygu

4.6.7 Cynghorwyr sy'n aelodau o'r Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion a hefyd yn gynghorwyr tref neu gymuned

4.6.8 Gohebiaeth a dderbyniwyd gan Gynghorwyr

4.6.9 Cofrestru a datgan diddordeb

4.6.10 Cynghorwyr a Swyddogion yn cyflwyno cynigion datblygu

4.6.11 Adroddiadau Swyddogion i'r Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion

4.6.12 Penderfynu yn groes i argymhellion Swyddogion a/neu y cynllun datblygu

4.6.13 Apeliadau yn erbyn penderfyniadau'r Cyngor

4.6.14 Ymddygiad Swyddogion

4.6.15 Y berthynas rhwng Cynghorwyr a Swyddogion

4.6.16 Ymweliadau safle gan y Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion

4.6.17 Anrhegion a lletygarwch

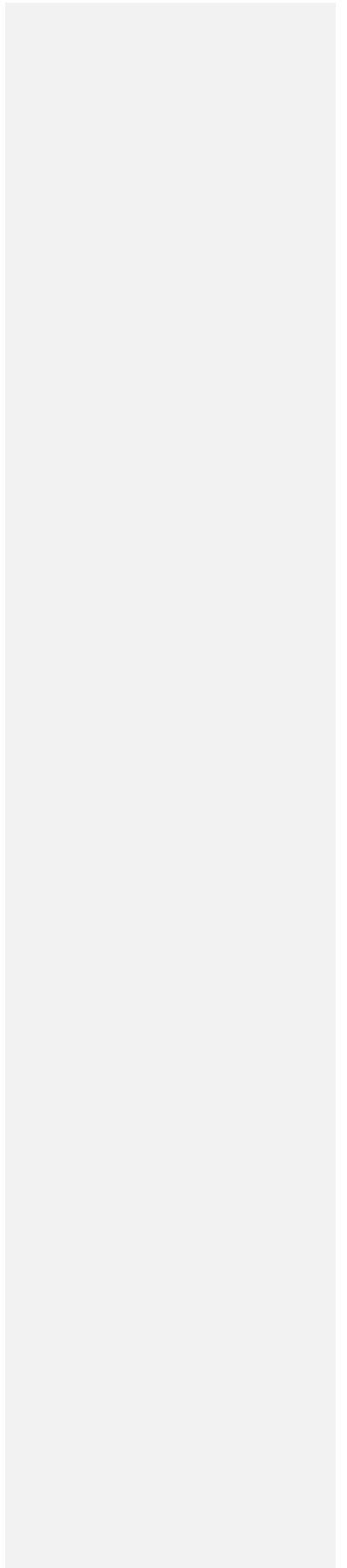
4.6.18 Hyfforddiant

Atodiad

4.6.19 Protocol ar gyfer ymweliadau'r Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion â Safleoedd

4.6.20 Rôl Cadeirydd y Pwyllgor

4.6.21 Y Cyhoedd yn siarad

4.6.1 **CYFLWYNIAD**

4.6.1.1 Un o ddyletswyddau pwysig y Cyngor Sir yw penderfynu ar geisiadau cynllunio. Mae'r rheolau hyn yn pennu sut y bydd y Cyngor, fel awdurdod cynllunio lleol, yn delio â cheisiadau cynllunio ac maent yn berthnasol i Gynghorwyr a Swyddogion gan ddibynnu ar y cyd-destun.

4.6.1.2 Swyddogion Cynllunio, yn gweithredu ar ran yr awdurdod cynllunio lleol, fydd yn penderfynu ar y rhan fwyaf o'r ceisiadau a'r Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion (y Pwyllgor) fydd yn penderfynu ar bob cais arall. Mae'r rheolau sy'n pennu pa un ai Swyddogion ynteu'r Pwyllgor fydd yn penderfynu ar geisiadau yn Rhan 3 y Cyfansoddiad hwn ym mharagraff— o'r achosion hynny lle gall y Pwyllgor wneud y penderfyniad, yr un mwyaf arwyddocaol yw lle y gall y Cynghorydd lleol (yr un sy'n cynrychioli'r ardal leol lle mae'r tir sy'n destun cais cynllunio) fynnu ar gyflwyno cais i'r Pwyllgor benderfynu arno (un a allai fel arall gael ei benderfynu gan Swyddogion). Yn yr achosion hyn, rhaid i'r cynghorydd lleol 'alw i mewn' yn ysgrifenedig gais o'r fath at a gan gyfeirio'r cais galw i mewn at y Prif Swyddog Cynllunio o fewn 21 diwrnod o ddyddiad y llythyr yn rhoi gwybod iddo/iddi am y cais. Yn achos y ceisiadau hynny a elwir yn rhai economaidd "gyda brys" caniateir 14 diwrnod yn unig i chi i'w trosglwyddo i'r Pwyllgor. Gall y cynghorydd lleol dynnu'n ôl eu cais i alw penderfyniad i mewn ar unrhyw adeg cyn cyhoeddi Rhaglen y Pwyllgor drwy roi gwybod i'r swyddog achos a chadarnhau'n ysgrifenedig bod y cais yn cael ei dynnu'n ôl.

4.6.1.3 Nid yw cynllunio yn wyddor fanwl. Yn hytrach, mae'n dibynnu ar farn gytbwys oddi mewn i gyd-destun polisi cadarn. Mae hefyd yn dra dadleuol oherwydd bod yei benderfyniadau'n cael effaith ar fywyd bob dydd pawb a buddiannau preifat unigolion, tîrfeddianwyr a datblygwyr. Caiff hyn ei ddwysáu gan natur agored y drefn (mae'n mynd o'i ffordd i wahodd y farn gyhoeddus cyn penderfynu) a natur gyfreithiol cynlluniau datblygu a rhybuddion penderfyniad. Mae'n bwysig, felly, bod y broses o wneud penderfyniadau yn agored ac eglur.

4.6.1.4 Un o amcanion allweddol y drefn gynllunio yw rheoli datblygiadau er lles y cyhoedd. Wrth gyflawni hyn, mae cynllunio o reidrwydd yn cael effaith ar fuddiannau tir ac eiddo, yn arbennig gwerth ariannol tiroedd ac ansawdd yr amgylcheddau lleoliadau. Mae'n bwysig, felly, bod awdurdodau cynllunio lleol yn gwneud penderfyniadau cynllunio yn agored pan gânt effaith ar y buddiannau hyn a bod y penderfyniadau yn ddiudedd, yn seiliedig ar farn ddoeth ac wedi eu gwneud am resymau y mae modd eu cyfiawnhau. Ni ddylai'r broses adael dim lle i awgrymu, gydag unrhyw gyfiawnhad, bod penderfyniad yn rhagfarnllyd, yn unochrog neu heb fod yn deg mewn unrhyw fodd.

4.6.2 **PENDERFYNU AR GEISIADAU CYNLLUNIO**

4.6.2.1 Weithiau bydd penderfyniadau ar geisiadau cynllunio yn cael eu galw yn benderfyniadau rheoleiddiol neu led-farnwrol ac mae hyn yn golygu fod raid i'r rhai sy'n gwneud penderfyniadau o'r fath

- ystyried yr holl ystyriaethau cynllunio perthnasol
- anwybyddu ystyriaethau amherthnasol neu rai y tu allan i'r maes cynllunio

- gweithredu'n ddiuedd, yn deg a pheidio ystyried unrhyw ystyriaethau gwleidyddol

4.6.2.2 Mae cyfraith cynllunio yn mynnu bod awdurdodau cynllunio lleol yn penderfynu ar geisiadau cynllunio yn unol â'r Cynllun Datblygu Statudol oni bai fod ystyriaethau cynllunio perthnasol yn dangos fel arall. Mae'r pwyslais wrth benderfynu ar geisiadau ar drefn 'yn ôl cynllun'.

4.6.2.3 Dibynna'r gyfundrefn gynllunioar ystyried cynigion preifat yn erbyn lles cyffredinol y cyhoedd. Yn aml mae llawer yn y fantol yn y broses hon a bydd y rhai sy'n rhan ohoni yn aml yn tynnu'n groes iawn i'w gilydd.

4.6.2.4 Mae'n ddyletswydd ar y bobl hynny sy'n penderfynu ar geisiadau cynllunio i ystyried sylwadau ddaw i olwg yr awdurdod cynllunio lleol o ganlyniad i ymgynghori gyda chyrrff â diddordeb neu o ganlyniad i rybudd cyhoeddus neu hysbysu cymdogion. Wrth bwysu a mesur mae angen penderfynu pa sylwadau sy'n berthnasol i'r penderfyniad a pha bwysau i osod arnynt. Ni ddylai'r Pwyllgor ~~Cynllunio a Gorchmynion~~ ddod i gasgliad hyd oni fydd holl ffeithiau wedi'u cyflwyno yn adroddiad y Swyddog i'r Pwyllgor.

4.6.2.5 Rhaid i Gynghorwyr beidio â gwneud ymrwymiad ynghylch unrhyw fater cynllunio cyn ei ystyried yn y Pwyllgor. Mae'n cael ei dderbyn, fodd bynnag, y bydd ymgeiswyr, asiantau a gwrthwynebwyr o bryd i'w gilydd yn mynd i ben Cynghorwyr unigol ynghylch cynigion cynllunio. Amcan y rheolau hyn yw cynorthwyo Cynghorwyr ar sut i drin digwyddiadau o'r fath a chawsant eu llunio i sicrhau cadw cywirdeb y drefn benderfynu.

4.6.2.6 Gallai peidio â dilyn y Rheolau hyn, heb reswm da, fod yn ystyriaeth mewn ymchwiliadau i achosion posibl o gamweinyddu neu mewn ymchwiliad i ymddygiad Cynghorwyr [ac/neu](#) Swyddogion.

4.6.3 **TRAFODAETHAU RHAGARWEINIOL (CYN GWNEUD PENDERFYNIAD) SWYDDOGION GYDAG YMGEISWYR**

4.6.3.1 Mewn unrhyw drafodaethau ar faterion cynllunio, eglurir bob amser ar y dechrau na fydd trafodaethau o'r fath :

- yn rhwymo'r awdurdod cynllunio lleol i wneud penderfyniad arbennig, a
- bod unrhyw sylwadau yn cael eu mynegi ar sail barn broffesiynol y Swyddogion ar y pryd ond heb ymrwymo'r awdurdod cynllunio lleol i unrhyw benderfyniad arbennig.

Formatted: Bulleted + Level: 1 + Aligned at: 0.63 cm + Indent at: 1.27 cm

4.6.3.2 Bydd unrhyw gyngor a roddir :

- ~~yn gyson ac yn seiliedig ar y Cynllun Datblygu cysondeb ymhob cyngor ac ar sail y Cynllun Datblygu~~ ac ystyriaethau perthnasol eraill.
- ~~Ar ben hynny bydd unrhyw gyngor~~ yn ddiuedd a'r, y gorau y gall swyddog ei roddi dan yr amgylchiadau, a
- bydd yn ceisio dwyn sylw at unrhyw broblemau amlwg.

Formatted: Bulleted + Level: 1 + Aligned at: 0.63 cm + Indent at: 1.27 cm

4.6.3.3 Ni ~~chaiff dylai~~ Cynghorydd gymryd rhan yn nhrefnadaethau'r Swyddogion gydag ymgeiswyr ar unrhyw adeg cyn penderfynu ar y cais. Pan fo hynny'n digwydd mae modd cyflwyno cwyn am y Cynghorydd i Swyddog Monitro'r Cyngor.

4.6.4 CYNGHORWYR YN LOBŪO AC YN CAEL EU LOBŪO

4.6.4.1 Cynghorwyr sy'n Aelodau o'r Pwyllgor ~~Cynllunio a Gorchmynion~~.

- (i) Mae ymgeiswyr, gwrthwynebwy ac eraill â diddordeb yng nghanlyniad ceisiadau cynllunio yn debygol o gysylltu gyda Chynghorwyr sy'n aelodau o'r Pwyllgor ~~Cynllunio a Gorchmynion~~. Oherwydd natur led-farnwrol neu reoleiddiol penderfyniadau cynllunio, ni ddylai Cynghorwyr ar y Pwyllgor ganiatáu i neb eu lobŷo - pa un ai o blaid neu yn erbyn cais. Os digwydd hynny, dylent hysbysu'r person sy'n ceisio pwyso arnynt, os bydd iddynt drafod y cais gyda'r person ~~hwnnw sy'n ceisio pwyso arnynt~~, y gallbydd hynny'n eu gwahardd rhag cymryd rhan yn y penderfyniad ar y cais. Yn lle hynny, dylid cynghori darpar lobiwyr i gysylltu gyda'r ~~ur~~ Cynghorydd lleol (gweler 4.6.4.3 isod) neu Swydddog priodol yn yr Adran Gynllunio.
- (ii) Ni ddylai cynghorwyr sydd ar y Pwyllgor ~~Cynllunio a Gorchmynion~~ drefnu cefnogaeth neu wrthwynebiad lleol i gynnis cynllunio os ydynt am gymryd rhan yn y ~~drafodaeth penderfyniad~~ ar y cais yn ddiweddarach.
- (iii) Wrth ystyried yr angen i wneud penderfyniadau'n ddiuedd, ni ddylai Cynghorwyr ar y Pwyllgor ~~Cynllunio a Gorchmynion~~ ffafrio, na rhoi'r argraff o ffafrio, unrhyw berson, cwmni, grwp nac ardal, na datgan cyn y cyfarfod pa ffordd y bwriadant bleidleisio. Byddai gwneud hynny heb gael yr holl wybodaeth a sylwadau perthnasol yn annheg a niweidiol. Os bydd Cynghorydd yn teimlo y byddai'r cyhoedd yn credu iddynt ddod i farn bendant ar y mater neu gais cynllunio cyn y cyfarfod, neu fod person â diddordeb wedi pwyso arnynt, ni ddylent gymryd rhan yn y drafodaeth, na phleidleisio ar y mater. Nid yw hyn yn cael effaith ar eu hawl i annerch y Pwyllgor yn ôl darpariaeth adran 5.2 y ~~rheolauniadau~~ hyn (4.6.5.2).
- (iv) Pan fo'r Swydddog Monitro neu gynrychiolydd yn credu bod Cynghorydd wedi gwneud drwg i'w sefyllfa trwy fynegi barn bendant ar gais cyn i'r Pwyllgor benderfynu arno, bydd y Swydddog Monitro neu gynrychiolydd yn hysbysu'r Cynghorydd y byddai'n amhriodol iddo gymryd rhan yn y drafodaeth, neu bleideisio ar y cais. Gyda'r Cynghorydd, fodd bynnag, mae'r penderfyniad terfynol - ond bydd yn wynebu sgrwtini o'r tu allan.

Formatted: Underline

Formatted: Underline

4.6.4.2 Cynghorwyr nad ydynt yn aelodau o'r Pwyllgor ~~Cynllunio a Gorchmynion~~

Ni ddylai ymgeiswyr, gwrthwynebwy nac unrhyw un sydd â diddordeb yn y penderfyniad terfynol ar gais cynllunio lobŷo Cynghorwyr nad ydynt yn aelodau o'r Pwyllgor ~~Cynllunio a Gorchmynion~~. Os oes rhywun yn cysylltu gyda'r Cynghorwyr hyn yna dylai'r Cynghorwyr roi gwybod i'r sawl sy'n lobŷo y dylent un ai gysylltu gyda'r ~~ur~~ Cynghorydd lleol (gweler 4.6.4.3 isod) neu gyda'r Swydddog priodol yn yr Adran Gynllunio. Os ydyw cynghorydd o'r fath yn cael ei lobŷo yna ni ddylai lobŷo Cynghorwyr sy'n aelodau o'r Pwyllgor ~~Cynllunio a Gorchmynion~~ ac ni fydd â'r hawl i siarad yng nghyfarfodydd y Pwyllgor.

4.6.4.3 Cynghorwyr Lleol

(4.6.4.3.1i) Mae ~~gwahaniaethau~~~~ieithriadau~~ i'r rheolau ~~lobio~~ sy'n ymddangos yn 4.6.4.1 (i) a 4.6.4.2 yng nghyswllt y Cynghorydd Lleol, h.y. y Cynghorydd y mae'r datblygiad arfaethedig yn ei ward.

(4.6.4.3.2ii) Os nad yw'r Cynghorydd Lleol yn aelod o'r Pwyllgor ~~Cynllunio a Gorchmynion~~ yna mae'n iawn i ymgeisydd, i wrthwynebydd neu unrhyw un arall â diddordeb yn y penderfyniad terfynol ar y cais cynllunio lobio'r Cynghorydd Lleol hwnnw. Os ydyw'r cynghorydd lleol yn cael ei lobio a chyda'r amod nad oes ganddo ddiddordeb i'w ddatgan yn unol â'r Côd Ymddygiad i Gynghorwyr, yna bydd â'r hawl i gyflwyno sylwadau i'r Pwyllgor ~~Cynllunio a Gorchmynion~~ a siarad yn y Pwyllgor. Fodd bynnag, ni chaiff fel unigolyn lobio, nac yn uniongyrchol nac yn anuniongyrchol, cynghorwyr sydd ar y Pwyllgor ~~Cynllunio a Gorchmynion~~.

(4.6.4.3.3.iii) Os ydyw'r cynghorydd lleol yn aelod o'r Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion, yna bydd darpariaethau rheol 4.6.4.3.2. uchod yn berthnasol iddynt a gall o/hi annerch y Pwyllgor ond ni fydd ganddo/ganddi'r hawl naill ai i gynniq neu i eilio unrhyw argymhelliad nac ychwaith i bleidleisio ar y cais. Ond gall o/hi os ydynt yn dymuno, gyfeirio'r person sy'n ceisio eu lobio i gynghorydd sy'n cynrychioli ward gyfagos ac sydd ddim ar y Pwyllgor ac i bwrpas y rheolau hyn, ystyrir mai cynghorydd o'r fath fydd y cynghorydd lleolmae ganddo ddewis,

Formatted: Font: Bold

un-ai
(1) ~~rhoi gwybod i'r unigolyn sy'n ceisio ei lobio y bydd fel Cynghorydd yn colli'r hawl i fod yn rhan o'r penderfyniad ar y cais os ydyw'n derbyn gwybodaeth gan y lobïwr neu'n trafod y cais gyda'r lobïwr, ond bydd yr Aelod â'r hawl i annerch y Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion yn yr un modd â than yr amodau sy'n ymddangos yn 4.6.4.3 (ii),~~

Formatted: Indent: Left: 0 cm, Hanging: 1.27 cm

neu
(2) ~~gyrru'r unigolyn sy'n ceisio lobio at Gynghorydd sy'n cynrychioli ward gyffiniol ond heb fod ar y Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion ac i bwrpas y rheolau hyn ystyrir bod Cynghorydd o'r fath yn Gynghorydd Lleol.~~

Formatted: Indent: Left: 0 cm, Hanging: 1.27 cm

(4.6.4.3.4. iv) Ni all y Cynghorwyr Lleol, ~~y cyfeirir atynt yn y rheolau hyn,~~ gyflwyno sylwadau yng nghyfarfodydd y Pwyllgor ~~Cynllunio a Gorchmynion~~ na chwarae rhan yn y broses o wneud penderfyniadau ar geisiadau cynllunio os oes ganddynt ddiddordeb i'w ddatgan yn unol a'r Côd Ymddygiad i Gynghorwyr. Bydd hyn yn berthnasol - pa un a ydynt yn aelodau ai peidioneu beidio o'r Pwyllgor ~~Cynllunio a Gorchmynion neu beidio~~. Os ydyw cynghorydd lleol yn cael ei hun yn y sefyllfa hon dylai yrru unrhyw lobïwr at gynghorydd sy'n cynrychioli ward gyffiniol ond heb fod ar y Pwyllgor ~~Cynllunio a Gorchmynion~~ ac i bwrpas y rheolau hyn ystyrir bod cynghorydd o'r fath yn gynghorydd lleol.

4.6.4.4 Pan fo llythrau hysbysu cymdogion yng nghyswllt cais cynllunio yn cael eu gyrru i eiddo heb fod yn yr un ward â safle'r cais yna gall y Cynghorydd sy'n cynrychioli'r eiddo dan sylw siarad fel cynghorydd lleol yn y Pwyllgor. Dim ond yr hawl i siarad yn y Pwyllgor a roddir dan y rheol hon ac nid yw'n rhoddi unrhyw hawliau eraill i'r cynghorydd dan sylw fel cynghorydd lleol.

4.6.5 TREFNIADAU SIARAD AC EISTEDD YNG NGHYPARFODYDD Y PWYLLGOR CYNLLUNIO A GORCHMYNION

“4.6.5.1.1 Pryd bynnag y byddant yn mynychu cyfarfodydd o'r Pwyllgor dylai cynghorwyr sydd heb fod ar y Pwyllgor eistedd yn hollol ar wahân i gynghorwyr sydd ar y Pwyllgor - pa un a ydynt yn bwriadu annerch y Pwyllgor ai peidio. Ni ddylent gysylltu â'r cynghorwyr hynny sydd ar y Pwyllgor ac a fydd yn gwneud penderfyniadau. Pwrpas y rheol hon yw pwysleisio natur lled-farnwrol trafodaethau'r Pwyllgor ar geisiadau cynllunio.

4.6.5.1.2. Ac eithrio siarad fel cynghorydd lleol, ni chaniateir i aelodau'r Pwyllgor Cynllunio gymryd rhan yn y drafodaeth ar gais onid ydynt wedi bod yn bresennol yn yr holl ystyriaethau sylweddol blaenorol gan y Pwyllgor ar y cais hwnnw. Mae ystyriaeth sylweddol yn golygu lle cafwyd cyflwyniad gan y swyddog ar y cais, unrhyw drafodaeth gan y Pwyllgor ar rinweddau'r cais neu ymweliad swyddogol â'r safle y mae wnelo'r cais â fo.”

~~4.6.5.1 Pryd bynnag y byddant yn mynychu cyfarfodydd o'r Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion dylai cynghorwyr sydd heb fod ar y Pwyllgor eistedd yn hollol ar wahân i gynghorwyr sydd ar y Pwyllgor - pa un a ydynt yn bwriadu annerch y Pwyllgor ai peidio - ac ni ddylent gyfathrebu â'r cynghorwyr hynny sydd ar y Pwyllgor a fydd yn gwneud penderfyniadau. Pwrpas y rheol hon yw pwysleisio natur lled-farnwrol trafodaethau'r Pwyllgor ar geisiadau cynllunio.~~

4.6.5.2 Bydd yr hawl i annerch y Pwyllgor yn berthnasol hefyd i aelodau o'r Pwyllgor ~~Cynllunio a Gorchmynion~~ (gan gynnwys yr cynghorydd lleol):

- ~~y~~ pwyswyd arnynt, neu
- ~~all~~ fod eisoes wedi mynegi barn bendant ar gais, neu
- ~~sydd~~ wedi siarad ar y cais ar lefel Cyngor Tref neu Gyngor Cymuned a hefyd bydd yn berthnasol i'r cynghorydd lleol, neu'r
- ~~cynghorydd~~ sy'n cynrychioli'r ward gyffiniol fel y cyfeiriwyd at hynny yn 4.6.4.3(iii)(2).

Fodd bynnag, os caiff yr hawl hon ei hymarfer, dylai'r cynghorwyr ar y Pwyllgor ~~Cynllunio a Gorchmynion~~ gydymffurfio â pharagraff 4.6.5.1 uchod pan fydd y mater arbennig yn cael ei ystyried. Ni allant gymryd rhan yn y penderfynu a dylent ddatgan yn y cyfarfod pam nad ydynt yn cyfranogi yn y penderfyniad.

4.6.5.3 Bydd Cadeirydd y Pwyllgor yn cynnal busnes y cyfarfod yn unol ~~â~~ â’r Atodiad sydd ynghlwm.

4.6.6 CYFARFODYDD CYHOEDDUS YN YMWNEUD Â CHYNIGION DATBLYGU

4.6.6.1 Ni ddylai swyddogion sy'n ymwneud â phrosesu neu benderfynu ar faterion cynllunio fynychu cyfarfodydd cyhoeddus mewn perthynas â chynigion datblygu neu geisiadau cynllunio a gyflwynwyd, onid yw'r cyfarfodydd hynny wedi eu trefnu gan yr Awdurdod, neu gyda'i gytundeb pendant. Gallai mynychu arwain at honiadau o ochri neu ragfarn o ran safbwynt arbennig. O'u cael yn y fath sefyllfa o fynychu cyfarfodydd a drefnwyd gan, neu gyda chydysyniad, yr Awdurdod, neu trwy ddamwain, yna dylai Swyddogion fod yn ofalus iawn eu bod yn aros yn ddiuedd,

Formatted: Bulleted + Level: 1 +
Aligned at: 0.71 cm + Indent at: 1.35 cm

Formatted: Indent: Left: 1.35 cm,
First line: 0 cm

yn canolbwyntio ar ddarparu gwybodaeth ffeithiol, yn gwrandao ar sylwadau ac yn osgoi rhoi barn ar fanteision neu anffanteision y cynnig.

4.6.6.2 Yn yr un modd, dylai cynghorwyr sy'n ymwneud â phenderfynu ar geisiadau cynllunio fod yn ofalus iawn eu bod yn aros yn ddiuedd pan yn mynychu cyfarfodydd cyhoeddus ar faterion cynllunio. Mewn cyfarfodydd o'r fath rhaid peidio â datgan unrhyw farn ar fanteision nac ar anffanteision cynnig.

4.6.7 **CYNGHORWYR SY'N AELODAU O'R PWYLLGOR CYNLLUNIO A GORCHMYNION A HEFYD YN GYNGHORWYR TREF NEU GYMUNED**

Dylai'r cynghorwyr hyn benderfynu pa beth y dymunant ei wneud yng nghyswllt pob cais cynllunio all gael ei ystyried gan Gyngor Tref neu Gymuned (neu bwyllgor neu is-bwyllgor ohono). Y dewis yw:-

un ai :

4.6.7.1 cymryd rhan yn nhrefodaeth y Cyngor Tref neu Gymuned ac yna, os dymunant, siarad yng nghyfarfod y Pwyllgor ~~Cynllunio a Gorchmynion~~-yn ôl y ddarpariaeth yn Rheol 5.4 ond i beidio a chymryd rhan fel arall yn nhrefodaethau'r Pwyllgor na phleidleisio ar y cais, neu

~~neu~~

4.6.7.2 peidio â chwarae rhan yn nhrefodaethau'r Cyngor Tref neu Gymuned (ac, o ddewis, peidio bod yn yr ystafell pan fydd y mater yn cael ei drafod) ac yna gyfranogi'n llawn yn y Pwyllgor ~~Cynllunio a Gorchmynion~~.

4.6.7.3 **Sylwer:** Mae gan y cynghorwyr hynny sy'n gwasanaethudd ar y Pwyllgor ~~Cynllunio a Gorchmynion~~ ond sydd heb fod yn aelodau o'r Cyngorau Tref a Chymuned hawliau, fel aelodau eraill o'r cyhoedd, i fynychu cyfarfodydd cyhoeddus y Cyngorau Tref a Chymuned. Mewn achosion o'r fath, sylwedyddion yn unig fydd y Cynghorwyr yng nghyfarfodydd y Cyngorau Tref neu Gymuned ac ni allant chwarae rhan ynddynt.

4.6.8 **GOHEBIAETH Y MAE CYNGHORWYR YN EI DERBYN**

Os bydd cynghorwyr yn derbyn unrhyw ohebiaeth yn uniongyrchol oddi wrth bobl â diddordeb ~~uniongyrchol~~-yng nghanlyniad cais cynllunio, bydd raid iddynt sicrhau fod copi yn cael ei anfon i'r Adain Rheoli Cynllunio. Yna bydd yr Adain yn gwneud y canlynol:

4.6.8.1 os bydd amser yn caniatáu, anfon copi at yr ymgeisydd neu ei asiant/hasiant er mwyn rhoi'r cyfle iddo/iddi ymateb;

4.6.8.2 rhoi copi o'r holl sylwadau ar y ffeil Gynllunio;ac

4.6.8.3 os bydd amser yn caniatáu, sicrhau fod yr adroddiad i'r Pwyllgor yn cyfeirio at yr ohebiaeth a dderbyniwyd.

4.6.9 **COFRESTRU A DATGAN DIDDORDEB**

Mae'r Gyfraith a Chodau Ymddygiad y Cyngor ar gyfer Cyngorwyr a swyddogion ar y materion hyn yn arbennig o berthnasol i'r rheiny sy'n ddeddio â cheisiadau cynllunio a rhaid eu dilyn bob amser.

4.6.10 **CYNGHORWYR A SWYDDOGION YN CYFLWYNO CYNIGION DATBLYGU**

4.6.10.1 Gall cynigion Cyngorwyr mewn gwasanaeth (pa un a ydynt yn gynghorwyr ar y Pwyllgor ~~Cynllunio a Gorchmynion~~ ai peidio) a Swyddogion a'u cyfeillion agos a pherthnasau agos yn hawdd beri amheuan o afreoleidd-dra. Mae'n hanfodol trin y cyfryw gynigion mewn ffordd sy'n osgoi amgylchiadau a allai beri cyhuddiadau o ffafriaeth. Yn y rheolau hyn, mae "perthnasau" yn golygu gwr/gwraig neu bartner, rhiant, nain/taid, mab/merch, wyr/wyres, brawd neu chwaer.

4.6.10.2 Cyflwynir adroddiadau i'r Pwyllgor eu hystyried ar geisiadau cynllunio sydd yn y categorïau isod ac ni fydd swyddogion yn delio gyda nhw dan 'bwerau dirprwyol':

- ceisiadau gan gynghorydd cyfredol neu rywun sy'n perthyn iddo/iddi
- ceisiadau lle mae cynghorydd cyfredol yn gweithredu fel asiant neu pan fo wedi paratoi unrhyw ran o'r cais neu'r cynlluniau
- ceisiadau gan swyddog perthnasol neu berthynas iddo/iddi. Dan y rheol hon, mae "swyddog perthnasol" yn golygu'r Rheolwr-gyfarwyddwr, yr holl Gyfarwyddwyr Corfforaethol, yr holl Benaethiaid Gwasanaeth, yr holl swyddogion sy'n gweithio yn yr Adran Gynllunio a'r holl swyddogion eraill y mae eu gwaith yn uniongyrchol gysylltiedig â'r broses rheoli datblygu (megis swyddogion yn yr Adran Briffyrdd ac Lechyd Amgylchedd yr ymgynghorir â nhw neu gyfreithwyr sy'n cynghori ac yn cynrychioli'r Adran Gynllunio mewn materion rheoli datblygu).
- ceisiadau lle mae'r ymgeisydd yn ffrind agos i Gynghorydd cyfredol neu swyddog perthnasol

Formatted: Bulleted + Level: 1 +
Aligned at: 0.63 cm + Indent at: 1.27 cm

Dan y rheol hon, bydd "cais cynllunio" yn golygu pob cais y mae'n rhaid ei wneud trwy statud ac a fyddai (oni bai am y rheol hon) yn cael eu penderfynu dan Gyfansoddiad y Cyngor gan y Pennaeth Gwasanaeth Cynllunio. Byddai'r rhain yn cynnwys ceisiadau am ganiatâd amlinellol, cymeradwyo materion a gadwyd, caniatâd adeilad rhestredig, caniatâd ardal gadwraeth, caniatâd dan Orchmynion Cadw Coed ac ati.

Ni ddylai Cyngorwyr mewn gwasanaeth sy'n paratoi cynlluniau na rhai sy'n gweithredu'n gyffredinol ar ran pobl sy'n hyrwyddo mater cynllunio fod ag unrhyw ran yn y broses benderfynu ar y cynnig hwnnw. Yn yr un modd, os byddant yn cyflwyno cynnig eu hunain, ni ddylent fod ag unrhyw ran ym mhrosesu'r cais hwnnw na cheisio dylanwadu ar y penderfyniad terfynol ar y cais.

Formatted: Indent: Left: 0.63 cm,
First line: 0 cm

4.6.10.3 Bydd y Swyddogion Cynllunio yn ymdrechu i ganfod a dwyn sylw at geisiadau o'r fath a byddant wedyn yn hysbysu Pennaeth y Gwasanaeth Cynllunio a Swyddog Monitro'r Awdurdod. Ni ddylai cynghorwyr cyfredol sy'n cyflwyno ceisiadau, sy'n gweithredu fel asiantiaid neu sy'n paratoi cynllunio neu y mae eu perthnasau'n cyflwyno ceisiadau, gymryd unrhyw rhan yn y broses o wneud penderfyniad ynglyn â'r cais hwnnw.

4.6.10.4 Bydd y cynigion hynny yn cael eu cyflwyno i'r Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion i'w hystyried ac ni fyddant yn cael eu trin gan Swyddogion dan 'bwerau dirprwyol'. Dylai'r Swyddog Monitro gadarnhau yn yr adroddiad i'r Pwyllgor

hwnnw fod y cais o'r fath wedi cael ei brosesu yn y modd arferol fel arfer ac, felly, rhaid i'r Swyddog gael cyfle i adolygu'r ffeil.

4.6.10.5 ~~Ni ddylai Rhaid i Swyddogion Swyddogion~~ sy'n ymwneud ~~mewn unrhyw fodd~~ â'r broses ~~rheoli datblygu cynllunio beidio â ph~~aratoi cynlluniau na gweithredu fel asiant i unrhyw berson na chorff (gan gynnwys Aelodau o'u teuluoedd eu hunain) sy'n dilyn mater cynllunio gyda'r Cyngor. Os byddant yn cyflwyno cynnig ar eu rhan eu hunain, ni ddylent ~~fod yn rhan o~~ ~~bgymryd unrhyw ran ym~~ ~~mh~~rosesu'r cais hwnnw. ~~Bydd cynigion o'r fath yn cael eu cyflwyno i'r Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion i'w hystyried ac ni fyddant yn cael eu trin gan Swyddogion dan "bwerau dirprwyol".~~

~~4.6.10.6 Ni chaiff Swyddogion sydd ddim yn ymwneud â'r broses gynllunio baratoi cynlluniau na gweithredu fel asiant i unrhyw berson neu gorff heblaw nhw eu hunain neu Aelodau agos o'u teuluoedd (h.y. priod, rhieni, teidiau a neiniau, plant, brodyr neu chwiorydd) ac, ymhob un o'r achosion hyn, rhaid iddynt hysbysu Pennaeth y Gwasanaeth Cynllunio o'u cyfranogiad fel bod modd tresglwyddo'r mater i'r Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion a pheidio â chaniatáu i Swyddogion ei drin dan "bwerau dirprwyol".~~

Formatted: Indent: Left: 0 cm, Hanging: 1.87 cm, Tab stops: 1.27 cm, Left + 1.83 cm, Left

4.6.11 **ADRODDIADAU SWYDDOGION I'R PWYLLGOR CYNLLUNIO A GORCHMYNION**

4.6.11.1 Bydd adroddiad ysgrifenedig llawn, gan gynnwys asesiad rhesymedig o'r cynnig ac argymhelliad gyda chyfiawnhad, ynghlwm wrth bob cais cynllunio sy'n mynd gerbron y Pwyllgor ~~Cynllunio a Gorchmynion~~.

4.6.11.2 Bydd unrhyw faterion newydd sydd wedi codi rhwng ~~adeg~~ paratoi'r adroddiad a dyddiad cyfarfod y Pwyllgor yn cael eu cyflwyno ar lafar a bydd cyfeiriadau at hynny yn y cofnodion.

4.6.11.3 Bydd ffeil pob cais cynllunio yn cynnwys adroddiad manwl ar ddigwyddiadau drwy gydol oes y cais; yn arbennig bydd yn cynnwys canlyniad cyfarfodydd neu sgysiaau arwyddocaol ar y ffôn.

4.6.11.4 Bydd yr egwyddor o gadw cofnodion da hefyd yn cael ei dilyn gyda materion gorfodi. Bydd rheolwyr yn yr Adain Rheoli ~~Datblygu Cynllunio~~ yn goruchwyllo'r broses o gadw cofnodiadau yn barhaus.

4.6.12 **PENDERFYNU YN GROES I ARGYMHELLION SWYDDOGION**

4.6.12.1 Pan fo'r Pwyllgor ~~Cynllunio a Gorchmynion~~ yn penderfynu naill ai cymeradwyo neu wrthod datblygiad arfaethedig yn groes i argymhelliad Swyddog bydd yr eitem yn cael ei gohirio hyd y cyfarfod dilynol fel bod cyfle i'r Swyddogion gyflwyno adroddiad pellach ar y mater. Rhaid i'r Pwyllgor nodi'r rhesymau dros ddymuno penderfynu yn erbyn argymhelliad y Swyddog. ~~Dylai aelodau'r Pwyllgor lynu wrth y Rheolau hyn wrth wneud penderfyniadau~~

cynllunio a chymryd i ystyriaeth arweiniad a rydd swyddogion cynllunio a phleidleisio yn erbyn eu hargymhellion dim ond yn yr achosion hynny lle mae modd nodi rhesymau cynllunio gwirioneddol ac o bwys. Cedwir cofnod manwl o reswm(rhesymau) y Pwyllgor gan osod copi ar ffeil y cais. Pan fo penderfyniad yn cael ei wneud ar fater yn groes i argymhelliad gall hynny arwain at gostau apêl a bydd y Pwyllgor yn cofnodi'r bleidlais wrth benderfynu ar y cais waeth beth fo gofynion paragraff 4.1.18.5 y Cyfansoddiad -

4.6.12.2 Yn adroddiad pellach y swyddog, ceir manylion am y rhesymau a gyflwynwyd gan yr aelodau, nodir a ydyw'r rhesymau hynny, yn eu barn nhw, yn faterion cynllunio gwirioneddol ac o bwys a thrafodir y materion defnydd tir a godwyd. Manylir yn adroddiad y Swyddog ar resymau'r Aelodau a nodir y materion cynllunio defnydd tir a godwyd.

4.6.12.3 Pan fo Cynghorwyr eisiau ychwanegu neu newid amodau a argymhellwyd gan Swyddogion, dylid gwahodd y Swyddogion i lunio amodau a'u cyflwyno, i'w cymeradwyo, yn y cyfarfod dilynol oni bai fod y llunio yn rhwydd a bod modd cytuno arno yn y cyfarfod gwreiddiol.

4.6.12.4 Pan fo swyddogion cynllunio yn methu ag amddiffyn penderfyniadau o'r fath ar apêl (oherwydd gofynion rheolau ymddygiad proffesiynol y Sefydliad Brenhinol Cynllunio Trefi) byddant yn egluro'r mater hwn i'r Pwyllgor cyn cymryd pleidlais derfynol ar y mater. Mewn achosion o'r fath, bydd y Pwyllgor yn enwebu (o leiaf) dau o aelodau a bleidleisiodd yn groes i'r argymhelliad i fynychu unrhyw apêl ac egluro yn yr apêl benderfyniadau'r Pwyllgor a'r rhesymau amdanynt. Y ddau hyn fel arfer fydd cynigydd ac eilydd y cynnig sy'n groes i argymhelliad y swyddog.

4.6.13 **APELIADAU YN ERBYN PENDERFYNIADAU'R CYNGOR**

4.6.13.1 Bydd y swyddogion yn trefnu ac yn gyffredinol yn ymddangos fel tystion mewn apelïadau cynllunio ac mewn cyfarfodydd eraill ar ran y Cyngor. Dan rai amgylchiadau, efallai y bydd raid penodi ymgynghorwyr i ymddangos ar ran y Cyngor.

4.6.13.2 Wrth gyflwyno tystiolaeth, bydd swyddogion yn cyflwyno'r achos gorau bosib ar ran y Cyngor ond ar yr un pryd, bydd yn cydymffurfio gyda chôd ymddygiad proffesiynol y Sefydliad Brenhinol Cynllunio Trefi.

4.6.13.3 Pan fo'n bosib apelio yn erbyn penderfyniad a wnaed yn groes i argymhelliad swyddogion a'r swyddogion eisoes wedi dweud wrth y Pwyllgor na fedrant amddiffyn penderfyniad o'r fath, bydd y swyddogion yn cyflwyno adroddiad ar yr apêl i gyfarfod nesaf y Pwyllgor. Y Cynghorwyr fydd yn gyfrifol wedyn am gyflwyno achos y Cyngor yn yr apêl.

4.6.14 **YMDDYGIAD SWYDDOGION**

4.6.14.1 Mae Côt Ymddygiad Proffesiynol y Sefydliad Brenhinol Cynllunio Trefol (RTPI) yn ganllaw i Swyddogion sy'n Gynllunwyr Trefol Siartredig. Bydd raid i'r holl Swyddogion, pa un a ydynt yn Aelodau o'r Sefydliad ai peidio, gadw at yr un egwyddorion sef –

(4.6.14.1.1) Gweithredu yn fedrus, yn ddidwyll ac yn gywir;

(4.6.14.1.2) Ymarfer eu barn broffesiynol annibynnol yn eofn ac yn ddiuedd hyd eithaf eu gallu a'u dealltwriaeth;

(4.6.12.1.3) Cyflawni eu dyletswydd i'w cyflogwyr, cleientiaid, cydweithwyr ac eraill gyda dyledus ofal ac ymroddiad yn unol â darpariaethau'r Côt uchod;

(4.6.12.1.4) Peidio â dwyn anfri ar y proffesiwn nac ar y Sefydliad Brenhinol Cynllunio Trefol;

(4.6.12.1.5) Peidio â datgelu na defnyddio gwybodaeth a gafwyd yn gyfrinachol yn ystod eu gwaith i'w mantais eu hunain na'r Awdurdod;

(4.6.14.1.6) Gwrthod pob disgownt, anrheg neu gomisiwn sy'n cael ei gynnig gan unrhyw drydydd person mewn perthynas â'u gwaith fel cynllunwyr proffesiynol.

4.6.15 **Y BERTHYNAS RHWNG CYNGHORWYR A SWYDDOGION**

4.6.15.1 Er mwyn creu perthynas broffesiynol gadarn rhwng Swyddogion a chynghorwyr bydd raid i'r naill barchu a deall swyddogaethau'r llall yn y broses benderfynu.

4.6.15.2 Rhaid i gynghorwyr barchu cyngor swyddogion yng nghyfarfodydd y Pwyllgor neu pan fônt yn delio gyda cheisiadau dirprwyol ac ni chânt bwysu ar swyddogion am argymhelliad neu benderfyniad arbennig. Dylai unrhyw swyddog sy'n ystyried bod hyn wedi digwydd ddelio gyda'r mater yn unol ag adran 5.3.4 y Cyfansoddiad hwn (Bwlio ac Ymddwyn yn Ymosodol neu'n Fygythiol).

4.6.16 **YMWELIADAU'R PWYLLGOR CYNLLUNIO A GORCHMYNION Â SAFLEOEDD**

4.6.16.1 Mae protocol ar ymweliadau safle yn yr Atodiad sydd ynghlwm wrth y rheolau hyn.

4.6.17 **ANRHEGION A LLETYGARWCH**

4.6.17.1 Mae cyngor i gynghorwyr ar gofrestru anrhegion a lletygarwch yng Nghôd Ymddygiad y Cyngor ar gyfer Aelodau a bydd raid glynu wrth y Côt.

4.6.17.2 Yn ystod gwneud eu gwaith, mae'n bosib y cynigir i Swyddogion lletygarwch gan bobl â diddordeb mewn cynigion cynllunio. Rhaid i Swyddogion wrthod pob cynnig o'r fath. Onid oes modd osgoi derbyn lletygarwch, rhaid i Swyddogion

sicrhau nag fyddant yn derbyn mwy na sydd raid a datgan ei dderbyn i'r Swyddog Monitro mor fuan ag y bo modd.

4.6.18 **HYFFORDDIANT**

4.6.18.1 Ni all yr un aelod ymuno â'r Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion hyd oni fydd wedi mynychu hyfforddiant cyflwyniadol. Y Pennaeth Gwasanaeth (Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd) fydd o bryd i'w gilydd yn penderfynu ar gynnwys yr hyfforddiant cyflwyniadol. Wedyn cyflwynir hyfforddiant diweddarau'r wybodaeth a'r sgiliau – bydd hynny'n digwydd o leiaf ddwywaith y flwyddyn ac yn rhoi sylw i newidiadau i'r ddeddfwriaeth neu i'r weithdrefn.

4.6.18.2 Sicrha Cynghorwyr eu bod yn mynychu o leiaf 3 achlysur hyfforddi dros gyfnod o ddwy flynedd er mwyn cadw ar y blaen i'r materion cynllunio ac yn gallu cyfrannu'n gadarnhaol yn y broses benderfynu. Bydd cofnodion presenoldeb yn cael eu monitro a'u cyflwyno i'r Cyngor. Bydd unrhyw aelod o'r Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion sy'n methu â mynychu nifer benodol a sylfaenol o sesiynau hyfforddi yn cael ei dynnu oddi ar y Pwyllgor neu'n cael ei atal rhag bod arno am gyfnod trwy bleidlais yn y Cyngor llawn pan gyflwynir i'r Cyngor adroddiad ar y cofnod mynychu.

ATODIAD -

4.6.19 **PROTOCOL AR GYFER YMWELIADAU'R PWYLLGOR CYNLLUNIO A GORCHMYNION Â SAFLEOEDD**

4.6.19.1 **MEINI PRAWF AR GYFER YMWELIADAU SAFLE**

(i) Mae'n bwysig bod meini prawf yn cael eu sefydlu ar gyfer penderfynu pryd mae modd cyfiawnhau ymweliad â safle ac ystyried dull gweithredu ymweliadau o'r fath. Yn hyn o beth dylid ystyried y pwyntiau canlynol.

Gall ymweliadau safle :

- oedi'r broses benderfynu, ac
- efallai arwain at apêl i'r 'Arolygiaeth Gynllunio' ar sail 'methu â phenderfynu'; ~~hefyd~~
- gall effeithio ar berfformiad y gwasanaeth o ran ei darged 8 wythnos a pheri costau ychwanegol i'r Gwasanaeth ac efallai i'r ymgeis(-ydd/-wyr) fel ei gilydd.

•(ii) Mae angen cysondeb wrth benderfynu ar ymweld â safle a sut i gynnal ymweliad o'r fath. Fel arall gall adael yr Awdurdod yn agored i'r cyhuddiad fod ymweliadau safle yn fympwyol neu efallai yn ddyfais lobio.

- (iii) Rhaid trefnu ymweliadau â safleoedd yn ofalus a'u mynychu yn dda a sefydlu'n glir ar y cychwyn cyntaf beth yw eu diben, eu ffurf a'u trefniadau a chadw at hynny wedyn.

Formatted: Indent: Left: 3.17 cm, No bullets or numbering

Formatted: Numbered + Level: 1 + Numbering Style: i, ii, iii, ... + Start at: 2 + Alignment: Left + Aligned at: 3.81 cm + Indent at: 5.08 cm

- (iv) Rhaid osgoi ymweliadau â safleoedd onid yw'r manteision yn sylweddol. Dylai'r prawf 'mantais sylweddol' fod yn berthnasol ym mhob achos. Ni ddylai ymweliadau â safleoedd fod yn angenrheidiol onid yw'n anodd gweld a dimad beth fydd effaith y datblygiad arfaethedig h.y. pan fo aneglurder y cais yn gwneud asesiad gwledol yn angenrheidiol.

- (v) Gall ymweliadau â safleoedd fod yn briodol i ystyried ceisiadau mawr, mwy cymhleth.

- (vi) os yw'r Pwyllgor o'r farn bod angen ymweld â safle cyn y gellir gwneud penderfyniad ar y cais, yna dim ond yr aelodau hynny a aeth ar yr ymweliad swyddogol â'r safle fedr gymryd rhan a phleidleisio ar y cais pan fydd yn cael ei drafod ymhellach gan y Pwyllgor.

-

- ♦ Bydd cyfeiriad at argymhelliad swyddog i ymweld â safle yn ymddangos yn yr adroddiad i'r Pwyllgor.

4.6.19.1.2(ii) — Ni ~~ddylid fydd angen~~ ymweld â safle yn yr achosion canlynol:

- (i) I ystyried anghydfod ynghylch ffiniau neu rhwng cymdogion yn unig
- (ii) I ystyried gwrthwynebiadau ar sail cystadleuaeth.
- (iii) I ystyried gwrthwynebiadau a godwyd ar sail gostwng gwerth eiddo.
- (iv) I ystyried unrhyw faterion eraill sydd heb fod yn ystyriaethau cynllunio perthnasol
- (v) Pan fo'r cynghorwyr eisoes wedi ymweld â'r safle yn y 12 mis cynt, onid yw'r amgylchiadau yn eithriadol.

Formatted: List Paragraph, No bullets or numbering, Tab stops: Not at 1.9 cm

Formatted: List Paragraph, No bullets or numbering, Tab stops: Not at 1.9 cm

Formatted: List Paragraph, No bullets or numbering, Tab stops: Not at 1.9 cm

Formatted: Indent: Left: 3.17 cm, No bullets or numbering

4.6.19.2 CEISIADAU AM YMWELIADAU Â SAFLEOEDD

I bwrpas sefydlu trefn strwythuredig i'r ymweliadau a safleoedd bydd raid glynu wrth y drefn ganlynol:-

4.6.19.2.1(†) Rhaid cyflwyno pob cais am ymweliad â safle yn ysgrifenedig i'r Pennaeth Rheoli Datblygu / Rheolwr Rheoli Cynllunio erbyn 1.00pm ar y diwrnod gwaith olaf cyn Cyfarfod y Pwyllgor. Rhaid i unrhyw gais llafar ddaw cyn cyfarfod y Pwyllgor gael ei ddilyn gyda chais ysgrifenedig cyn i Gyfarfod y Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion ddechrau. Bydd y rheswm dros gynnal yr 'ymweliad safle' yn cael ei ddatgan yn eglur a'i gyflwyno felly i'r Pwyllgor Cynllunio ~~a Gorchmynion~~.

(ii) Os bydd cais yn cael ei wneud am 'ymweliad safle' yn ystod Cyfarfod y Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion, unwaith eto bydd y rhesymau dros gynnal yr ymweliad yn cael eu cofnodi yn y cofnodion.

4.6.19.3 DULLIAU GWEITHREDU YN YSTOD YR YMWELIAD Â'R SAFLE

~~4.6.19.3.1(i)~~ Rhoddir gwybod i'r ymgeisydd am yr ymweliad â'r safle ond ni fydd yn cael bod yn bresennol yn ystod yr ymweliad i gyflwyno unrhyw achos.

~~4.6.19.3.2(ii)~~ Prif ddiben yr ymweliad â'r safle fydd i'r Swyddogion Cynllunio egluro'r materion cynllunio sy'n berthynol i'r achos ac i'r cynghorwyr weld y safle.

~~4.6.19.3.3(iii)~~ Ni fydd unrhyw drafodaeth yn ystod yr ymweliad â'r safle o ran rhinweddau'r cais. Rhaid peidio â defnyddio'r ymweliad â'r safle fel fforwm i drafodaethau.

~~4.6.19.3.4(iv)~~ Y Cadeirydd neu'r Is-gadeirydd fydd yn cynnal ac yn arwain yr ymweliad â'r safle. Os bydd naill ai'r Cadeirydd neu'r Is-gadeirydd yn absennol, bydd yr Aelodau yn cytuno ar Gadeirydd dros dro.

~~4.6.19.3.5(v)~~ Bydd y Cadeirydd yn agor y Cyfarfod yn ffurfiol a nodi'r rhesymau dros gynnal yr ymweliad.

~~4.6.19.3.6(vi)~~ Gofynnir i'r swyddog cynllunio amlinellu'r cynnig a'r prif faterion.

~~4.6.19.3.7(vii)~~ Bydd y cynghorwyr yn edrych ar y safle, ar yr adeiladau perthnasol a'r cyffiniau yn ôl yr angen.

~~4.6.19.3.8(viii)~~ Bydd y cynghorwyr yn cael cyfle i godi cwestiynau neu ofyn am eglurhad ar ffeithiau gyda'r swyddog cynllunio a/neu cynghorydd(-wyr) lleol.

~~4.6.19.3.9(ix)~~ Bydd cynghorydd Lleol y Ward y mae'r cais ynddi (os yn bresennol) yn cael cyfle i roi sylwadau ar y cynnig.

~~4.6.19.3.10(x)~~ Cedwir nodiadau o'r cyfarfod ar y safle a chânt eu cofnodi felly yng nghyfarfod dilynol y Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion pan fydd y cais yn cael ei drafod.

4.6.19.4 **ADOLYGU PENDERFYNIADAU'N RHEOLAIDD**

- (i) Mae Adroddiad y Comisiwn Archwilio '*Building Quality*' yn argymhell bod cynghorwyr yn ymweld â sampl o hawliau cynllunio sydd wedi eu gweithredu i asesu ansawdd y penderfyniadau. Dylai adolygiad o'r fath wella ansawdd a chysondeb penderfyniadau a, thrwy hynny, atgyfnerthu ymddiriedaeth y cyhoedd, a chynorthwyo gydag adolygiadau o bolisiau cynllunio.
- (ii) Dylid cynnal yr adolygiad yn flynyddol. Dylai gynnwys enghreifftiau o amrywiaeth o gategorïau o ddatblygiad gan gynnwys ceisiadau y penderfynodd Swyddogion arnynt trwy bwerau dirprwyol.

4.6.20 **SWYDDOGAETH CADEIRYDD Y PWYLLGOR A CHYNNAL BUSNES Y PWYLLGOR**

4.6.20.1 **Ethol Cadeirydd / Is-Gadeirydd**

- 4.6.20.1 (i) Bydd y cynghorwyr sydd ar y Pwyllgor ~~Cynllunio a Gorchmynion~~ yn ethol Cadeirydd yn ei gyfarfod cyntaf yn dilyn cyfarfod blynyddol y Cyngor. Yr un pryd bydd y cynghorwyr yn ethol Is-Gadeirydd am yr un cyfnod neu hyd oni fydd y naill neu'r llall, neu'r ddau ohonynt, yn ymddiswyddo.
- (ii) Pan fo'r Cadeirydd yn absennol am y cyfan o gyfarfod y Pwyllgor neu am ran ohono yna bydd yr Is-Gadeirydd yn cymryd y Gadair. Yn absenoldeb yr Is-Gadeirydd bydd y Pwyllgor yn dewis un o'u hi-aelodau sy'n bresennol i fod yn Gadeirydd am y cyfarfod hwnnw neu am ran ohono hyd oni fydd y Cadeirydd (neu'r Is-Gadeirydd) yn dychwelyd.

4.6.20.2 **Cyfrifoldeb y Cadeirydd**

Y rhain fydd cyfrifoldebau'r Cadeirydd :

~~4.6.20.2.1(i)~~ llywyddu yn y cyfarfodydd fel bod modd gwneud gwaith y Pwyllgor yn effeithiol gan roddi sylw priodol i hawliau'r Cynghorwyr, y swyddogion ac i fudd y gymuned yn gyffredinol.

~~4.6.20.2.2(ii)~~ sicrhau bod cyfarfod y Pwyllgor yn cael ei gynnal yn briodol fel Fforwm i drafod materion cynllunio a gorchmynion statudol yn unig.

~~4.6.20.2.3(iii)~~ sicrhau fod busnes y cyfarfod yn cael ei gynnal yn unol â'r darpariaethau perthnasol yng Nghyfansoddiad y Cyngor.

~~4.6.20.2.4~~ cefnogi'r swyddogion cynllunio a chynrychiolydd y Swyddog Monitro i atgoffa'r aelodau ynglyn â'u dyletswydd i lynu wrth drafodaethau cynllunio gwirioneddol ac o bwys yn ystod y broses o wneud penderfyniad.

4.6.20.3 **Swyddogaeth Swyddogion yng nghyfarfodydd y Pwyllgor**

~~4.6.20.3.1(i)~~ Bydd y swyddogion yn rhoddi cyngor proffesiynol i'r Cadeirydd fel bod modd iddo gyflawni ei ddyletswyddau yn y swydd.

~~4.6.20.3.2(ii)~~ Bydd y swyddogion yn darparu cyngor fel a ganlyn :

(i) yn y cyfarfodydd rhagarweiniol cyn y Pwyllgor er mwyn briffio'r Cadeirydd yn llawn ar faterion a allai godi yn y cyfarfodydd;

(ii) mewn unrhyw gyfarfodydd ar ôl y Pwyllgor (os oes gofyn).

(iii) yn ystod cyfarfodydd y Pwyllgor pan fo cwestiynau'n cael eu gofyn i'r Cadeirydd i bwrpas ymateb.

(iv) mewn unrhyw gyfarfod a elwir gan swyddogion i drafod materion sy'n berthnasol i bynciau 'cynllunio' neu i bynciau 'gorchmynion'.

4.6.20.4 **Cynnal Cyfarfodydd o'r Pwyllgor**

(4.6.20.4.1i) Bydd pob eitem sydd ar y rhaglen i bwrpas trafodaeth neu wybodaeth yn cael ei chyflwyno gan y Cadeirydd.

(4.6.20.4.2ii) Unwaith y bydd y Cadeirydd wedi cyflwyno'r eitem bydd yn sicrhau cyfle i'r swyddog gyflwyno adroddiad ar yr eitem. Lle mae'r drefn siarad cyhoeddus yn berthnasol i gais penodol, bydd hyn yn digwydd cyn i'r swyddog gyflwyno adroddiad ar yr eitem.

(4.6.20.4.3iii) Yn gyntaf bydd y Cadeirydd yn caniatáu i'r cynghorydd lleol siarad yn dilyn adroddiad y swyddog. Ond gan ddibynnu ar a ydyw'r cynghorydd lleol yn dymuno siarad o blaid yr eitem neu yn ei herbyn a chan ddibynnu ar a ydyw ar y Pwyllgor ai peidio.

(4.6.20.4.4iv) Wedyn bydd y Cadeirydd yn caniatáu i'r cynghorwyr ymuno yn y drafodaeth yn y drefn honno sy'n cynrychioli dymuniad y cynghorwyr yn ôl dehongliad y Cadeirydd.

(4.6.20.4.5v) Bydd y Cadeirydd yn sicrhau bod yr holl gynghorwyr yn cydymffurfio gyda darpariaethau Cyfansoddiad y Cyngor a chyda darpariaethau perthnasol y Rheolau Gweithdrefn hyn.

(4.6.20.4.6vi) Bydd pob cynghorydd sy'n dymuno siarad yn cael cyfle i wneud hynny. Ni fydd cynghorwyr yn cael gwneud areithiau a bydd raid iddynt annerch y Pwyllgor ar faterion 'cynllunio' (h.y. ystyriaethau cynllunio perthnasol) a 'gorchmynion' yn unig. Gall y Cadeirydd dorri ar draws Cynghorydd sy'n gwneud datganiadau ailadroddus neu rai amherthnasol.

(4.6.20.4.7vii) Pan fo raid i swyddog ymateb i sylwadau neu i gwestiwn gan gynghorydd yna bydd y Cadeirydd yn sicrhau bod y swyddog yn cael cyfle i wneud hynny.

(4.6.20.4.8viii) Os ydyw'r Cadeirydd yn dymuno siarad fel cynghorydd lleol ar eitem benodol yna bydd darpariaethau'r Cyfansoddiad yn ymwneud ag ef fel Cadeirydd union fel yr ymwnânt â'r holl gynghorwyr eraill.

(4.6.20.4.9ix)

(i) Ar ddiwedd y drafodaeth bydd y Cadeirydd yn gofyn i'r cynghorwyr sydd ar y Pwyllgor pleidleisio ar y mater dan drafodaeth. Onid yw'r cynghorwyr yn anghytuno gydag argymhelliad y swyddog byddant yn pleidleisio trwy godi dwylo.

(ii) Pan fo gwelliant yn cael ei gynnig a'i eilio yng nghyswllt argymhelliad swyddog yna bydd raid pleidleisio ar y gwelliant yn gyntaf.

(4.6.20.4.10x) Bydd raid i'r holl gynghorwyr a'r holl swyddogion barchu swyddogaeth y Cadeirydd. Bydd arweiniad y Cadeirydd ar yr holl faterion trefn yn y Pwyllgor yn derfynol ac ni fydd modd trafod ei benderfyniad. Bydd y Cadeirydd, bob amser, yn sicrhau y bydd pob cynghorydd (gan gynnwys ef ei hun) a phob swyddog yn parchu'r protocol ar y berthynas rhwng aelodau a swyddogion a sicrhau hefyd bod y cyngor a roddo'r swyddogion yn y Pwyllgor yn cael ei barchu.

4.6.21 Y Cyhoedd yn Siarad

Hawl i Siarad

4.6.21.1 Rhaid i'r cais cynllunio fod ar raglen y Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion. Os bydd y cais yn cael ei ohirio, ni fydd hawl i'r cyhoedd siarad os bydd cyfle wedi ei roi yn barod mewn Pwyllgor blaenorol lle cafodd y cais ei ystyried yn llawn.

4.6.21.2 Fe all y ddau ymgeisydd (neu eu hasiantiaid), a'r gwrthwynebwyr (neu eu hasiantiaid), siarad a does yna ddim meini prawf i'w bodloni ac eithrio cydymffurfio gyda gweithdrefn y Cyngor.

4.6.21.3 Fel arfer dim ond un person sy'n cael siarad o blaid ac un person yn erbyn cais. Mewn achosion eithriadol efallai y bydd Cadeirydd y Pwyllgor yn defnyddio ei ddisgresiwn i adael un siaradwr arall i'r ddwy 'ochr'. Fel arfer ni fydd yn gwneud hyn ond pan fydd ceisiadau mawr lle mae un yn cynrychioli barn o fewn un 'ochr' (e.e. dau yn siarad yn erbyn cais am siop fawr lle mae un yn cynrychioli barn y gwerthwyr a'r llall yn cynrychioli barn rhai sy'n byw gerllaw). Mewn achosion o'r fath bydd yr 'ochr' arall yn cael caniatâd i ddau siaradwr neu ddwywaith yr amser arferol os ydynt eisiau defnyddio'r amser hwnnw.

4.6.21.4 Rhaid i unrhyw un sydd eisiau siarad roi'r hawl i'r Cyngor gyflwyno'i enw a'i rif cyswllt i bobl eraill (o'r un farn) sydd eisiau siarad fel y gallant gytuno pwy sy'n mynd i siarad a pha bethau sydd angen eu dweud ac ati. Os na fyddant yn cytuno, y person cyntaf ofynnodd i'r Cyngor am gael siarad fydd yn cael ei ddewis fel arfer.

4.6.21.5 Rhaid cyflwyno cais am y cyfle i siarad i'r Swyddog Gweinyddol yn yr Adran Gynllunio cyn yr amser cau sy'n cael ei nodi yn y llythyr o rybudd sy'n cael ei anfon at ymgeiswyr a phobl sy'n byw yn ymyl safle'r cais.

Faint o amser i Siarad

4.6.21.6 Bydd y siaradwr yn cael siarad am hyd at 3 munud gerbron y Pwyllgor.

Lluniau ac ati

4.6.21.7 Does dim hawl i'r siaradwr rannu na dangos papurau yn y Pwyllgor. Rhaid i bob dim ar bapur fod wedi'i gyflwyno i'r Cyngor yn ystod y cyfnod statudol o roddi cyhoedduswyd i'r cais a byddant yn cael eu crynhoi yn adroddiad y Swyddog.

Y Drefn

4.6.21.8 Mae'r drefn lle mae aelodau'r cyhoedd yn siarad yn y Pwyllgor yn cael ei ddisgrifio yn y dogfennau priodol.